



Podstrategia kształtowania przestrzeni publicznej. Plan operacyjny – część I. Gminny Program Rewitalizacji dla Miasta Łaziska Górne



Spis treści

Wstęp	3
1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy	6
2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	11
2.1. Informacje ogólne	11
2.2. Sfera społeczna	12
2.2.1. Struktura demograficzna i społeczna	12
2.2.2. Pomoc społeczna	15
2.2.3. Edukacja	17
2.2.4. Kapitał społeczny	19
2.2.5. Bezpieczeństwo publiczne	20
2.2.6. Charakterystyka bezrobocia	21
2.2.7. Podsumowanie	23
2.3. Sfera gospodarcza	25
2.3.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych	25
2.3.2. Najważniejsze zakłady działające w gminie	27
2.3.3. Podsumowanie	28
2.4. Sfera środowiskowa	28
2.4.1. Obszary chronione oraz tereny zielone	28
2.4.2. Jakość środowiska	30
2.4.3. Gospodarka odpadami	31
2.4.4. Podsumowanie	33
2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	33
2.5.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna	33
2.5.2. Struktura użytkowania gruntów	34
2.5.3. Charakterystyka przestrzeni publicznych, w tym tereny rekreacyjne	34
2.5.4. Dostępność komunikacyjna	35
2.5.5. Zabytki	36
2.5.6. Podsumowanie	37
2.6. Sfera techniczna	37
2.6.1. Charakterystyka zasobu mieszkaniowego oraz budynków i budowli o innym przeznaczeniu	37
2.6.2. Infrastruktura techniczna	40
2.6.3. Podsumowanie	41
2.7. Wyniki badania ankietowego	42
2.7.1. Metodologia	42
2.7.2. Próba	42



2.7.3. Wyniki badania	43
3. Zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji	47
4. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	52
5. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań	53
6. Mechanizmy zapewnienia komplementarności w ramach programu rewitalizacji	60
7. Indykatywne ramy finansowe.....	61
8. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	64
8.1. Podstawowe założenia partycypacji.....	64
8.2. Techniki i narzędzia partycypacyjne oraz działania aktywizacyjne	65
9. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji	68
10. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu	69
Spis tabel	72
Spis rysunków.....	75

Wstęp

Gminny Program Rewitalizacji (GPR) dla gminy Łaziska Górne jest częścią dokumentu pn. „Podstrategia kształtowania przestrzeni publicznej (w tym rewitalizacji obszarów zdegradowanych i działania na rzecz rozwoju przestrzeni publicznych służących wzmocnieniu lokalnych więzi społecznych oraz opieki nad zabytkami) na lata 2016-2025 wraz z Planem Operacyjnym” jest opracowywana w ramach projektu „J-ednolita S-trategia T-erytorialna = spójny obszar funkcjonalny powiatu mikołowskiego poprzez wzmocnienie mechanizmów efektywnej współpracy JST”, realizowanego w ramach programu „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego” finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2009-2014.

Celem dokumentu jest odpowiedź na pytanie jak rozwiązać kluczowy problem obszaru, jakim jest rewitalizacja obszarów zdegradowanych. Rewitalizacja zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministerstwa Rozwoju i Infrastruktury z dnia 3 lipca 2015 r. to *kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji*. Bardzo ważnym aspektem prowadzenia procesu rewitalizacji jest człowiek, dlatego u podstawy podejmowanych działań rewitalizacyjnych leżą kwestie związane z rozwiązaniem problemów społecznych.

Gminny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z zasadami:

- kompleksowości, co oznacza, że Program zawiera projekty rewitalizacyjne współfinansowane zarówno ze środków publicznych, w tym EFRR, EFS, FS oraz prywatnych, które rozwiązują kwestie społeczne bez pomijania innych sfer jak sfera gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna czy środowiskowa,
- koncentracji, czyli skupieniu działań na wybranym obszarze, który ma szczególne znaczenie dla rozwoju gminy i dotkniętych w największym stopniu zidentyfikowanymi problemami i negatywnymi zjawiskami,
- komplementarności, która dotyczy kilku sfer: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania. Komplementarność przestrzenna projektów oznacza, że realizowane przedsięwzięcia powinny być spójne między sobą i oddziaływać na cały obszar dotknięty stanem kryzysowym, a jednocześnie nie mogą powodować wykluczenia społecznego na innych obszarach. Komplementarność problemowa oznacza, że realizowane projekty/przedsięwzięcia powinny się wzajemnie dopełniać tematycznie, co ma przeciwdziałać na fragmentację działań np. wyłącznie w sferze technicznej bądź społecznej. Komplementarność oznacza także powiązanie działań rewitalizacyjnych z celami strategicznymi gminy. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna dotyczy zachowania spójności w działaniach prowadzonych przez różne instytucje i stosując zróżnicowane procedury. Kompleksowość międzyokresowa dotyczy możliwości realizacji przedsięwzięć uzupełniających w stosunku do tych realizowanych w perspektywie finansowej na lata 2007-2013, natomiast komplementarność źródeł finansowania oznacza umiejętne łączenie finansowania projektów ze środków EFRR, EFS i FS bez ryzyka podwójnego finansowania oraz np. łączenia środków ze źródeł prywatnych i publicznych.
- partnerstwa i partycypacji, co oznacza, że Program został opracowany przy udziale samorządu gminnego i partnerów społecznych. Zakłada on również udział



społeczności lokalnej na etapie realizacji i wdrażania działań zaproponowanych w Programie Rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem operacyjnym, którego celem jest zaprogramowanie takich działań, które pozwolą w perspektywie czasu na wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego, jednocześnie przyczyniając się do rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy.

Istotne w procesie rewitalizacji jest to, że w jego centrum stoi człowiek – jego problemy, potrzeby i oczekiwania. Dlatego też jednym z najważniejszych elementów GPR jest diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych, która pozwoliła na zidentyfikowanie obszarów problemowych zlokalizowanych na terenie gminy, na których następuje koncentracja negatywnych zjawisk przede wszystkim w sferze społecznej i dodatkowo minimum w jednej z sfer: gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. Diagnoza była podstawą do wyznaczenia obszarów zdegradowanych i do rewitalizacji. Została ona opracowana na podstawie danych ilościowych, ale także przy czynnym udziale społeczności lokalnej. W ramach diagnozy zostało przeprowadzone badanie społeczne oraz spotkania konsultacyjne. Diagnoza składa się z części ogólnej obrazującej sytuację gminy na tle powiatu, województwa i kraju, a ponadto w celu określenia, które obszary gminy znajdują się w stanie kryzysowym wskaźniki dla poszczególnych sfer problemowych zostały przedstawione w podziale na Łaziska Górne, Średnie i Dolne.

W procesie prac nad dokumentem interesariusze Programu mieli także możliwość zgłaszania swoich pomysłów na projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Projekty te zostały zebrane i poddane ocenie zgodnie z przyjętymi kryteriami.

Projekt dokumentu został także poddany procesowi konsultacji społecznych. Uwagi z konsultacji zostały uwzględnione w Programie.

Gminny Program Rewitalizacji zawiera szereg działań niezbędnych do podjęcia w celu zapewnienia spójnego i zrównoważonego rozwoju całej gminy, przy szczególnym uwzględnieniu obszarów zdegradowanych i do rewitalizacji. Bardzo ważnym aspektem przy wdrażaniu Gminnego Programu Rewitalizacji będzie współpraca wszystkich interesariuszy działających na terenie gminy.

1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Gminny Program Rewitalizacji jest jednym z programów operacyjnych gminy, dlatego też działania w nim zaproponowane powinny wpisywać się w prowadzoną politykę rozwojową gminy i być spójne z wizją, do której dąży wspólnota samorządowa. Jednocześnie nie może on funkcjonować w oderwaniu od innych dokumentów planistycznych i strategicznych obowiązujących w gminie. Poniższa tabela przedstawia powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Łaziska Górne na lat 2016 - 2023

Strategia zawiera cztery cele strategiczne, którym przypisane są cele operacyjne i działania. Cele wpisują się w cztery obszary kluczowe dla rozwoju gminy i zwiększania jej konkurencyjności, tj. wzrost atrakcyjności miasta, rozwój infrastruktury, rozwój przedsiębiorczości i pobudzenie lokalnej gospodarki, poprawa jakości środowiska naturalnego.

Tabela 1. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Miasta Łaziska Górne na lata 2016 - 2023

Cele strategiczne i operacyjne Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Łaziska Górne na lata 2016 - 2023	Cele strategiczne i operacyjne Gminnego Programu Rewitalizacji
<p>Cel strategiczny 1. Wzrost atrakcyjności miasta dla mieszkańców, inwestorów i gości</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój usług publicznych • Wzbogacenie oferty czasu wolnego • Aktywizacja kapitału społecznego mieszkańców • Wzrost bezpieczeństwa na terenie miasta 	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom zaangażowania i integracji społecznej mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Wysoki poziom rozwoju kapitału społecznego i ludzkiego w gminie</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Wysoki poziom integracji społecznej</p>
<p>Cel strategiczny 2. Rozwój infrastruktury na terenie gminy</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podnoszenie jakości infrastruktury komunalnej • Rozwój infrastruktury ofert czasu wolnego dla mieszkańców i turystów 	<p>Cel strategiczny 2. Wysoki poziom warunków życia w gminie</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Zachowanie walorów środowiskowych gminy</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Wysoki poziom jakości infrastruktury</p>
<p>Cel strategiczny 3. Wsparcie przedsiębiorczości na terenie gminy</p>	<p>Cel strategiczny 3. Zapewnienie warunków do wszechstronnego rozwoju w gminie</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Bezpieczna i dostępna przestrzeń dla mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Wysoki poziom skomunikowania gminy</p> <p>Cel operacyjny 3.3. Rozwój gospodarczy gminy</p>

<p>Cel strategiczny 4. Stały wzrost jakości środowiska naturalnego Łazisk Górnych Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa efektywności energetycznej infrastruktury przesyłowej i komunalnej oraz jakości powietrza na terenie gminy • Równoważenie przestrzennego rozwoju gminy • Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców i podmiotów gospodarczych 	<p>Cel strategiczny 2. Wysoki poziom warunków życia w gminie Cel operacyjny 2.1. Zachowanie walorów środowiskowych gminy Cel operacyjny 2.2. Wysoki poziom jakości infrastruktury</p>
--	---

Źródło: opracowanie własne

Miejska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2012 – 2022

Dokument określa problemy społeczne w gminie Łaziska Górne oraz cele i kierunki działań służące ich rozwiązaniu. Jego celem jest ograniczenie negatywnych skutków problemów społecznych takich jak bezrobocie, uzależnienia, przemoc, niski poziom bezpieczeństwa. Ponadto dokument zawiera cele pomocy rodzinie, promocji pozytywnych postaw na przykład zdrowego stylu życia, poprawy warunków rozwoju dzieci i młodzieży.

Tabela 2. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji z Miejską Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2012 - 2022

Cele strategiczne i operacyjne Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2012 - 2022	Cele strategiczne i operacyjne Gminnego Programu Rewitalizacji
<p>Cel strategiczny 1. Prowadzenie działań wzmacniających prawidłowe funkcjonowanie rodziny Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie instytucji małżeństwa i rodziny. • Pomoc w godzeniu ról rodzic - pracownik. • Wspieranie rodziny w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. 	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom zaangażowania i integracji społecznej mieszkańców Cel operacyjny 1.2. Wysoki poziom integracji społecznej</p>
<p>Cel strategiczny 2. Stymulowanie rozwoju społeczno - gospodarczego oraz przeciwdziałanie skutkom bezrobocia. Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych na terenie gminy. • Budowanie systemu reintegracji społecznej służącego wsparciu osób wykluczonych społecznie 	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom zaangażowania i integracji społecznej mieszkańców Cel operacyjny 1.1. Wysoki poziom rozwoju kapitału społecznego i ludzkiego w gminie Cel strategiczny 3. Zapewnienie warunków do wszechstronnego rozwoju w gminie Cel operacyjny 3.3. Rozwój gospodarczy gminy</p>
<p>Cel strategiczny 3. Promocja zdrowego stylu życia oraz poprawa stanu zdrowia mieszkańców Łazisk Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wyrobinie nawyku aktywnego wypoczynku w różnych grupach wiekowych. • Profilaktyka zdrowotna i wczesne wykrywanie chorób i uzależnień poprzez 	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom zaangażowania i integracji społecznej mieszkańców Cel operacyjny 1.1. Wysoki poziom rozwoju kapitału społecznego i ludzkiego w gminie</p>

Cele strategiczne i operacyjne Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2012 - 2022	Cele strategiczne i operacyjne Gminnego Programu Rewitalizacji
<p>programy profilaktyczne i zdrowotne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie dostępności usług sportowo-rekreacyjnych. • Dostosowanie usług medycznych i rekreacyjnych do potrzeb i oczekiwań mieszkańców. • Budowanie sieci wsparcia społecznego dla osób niesamodzielnych poprzez prowadzenie stosownych placówek i usług. • Kontynuowanie procesu włączania organizacji pozarządowych do realizacji zadań publicznych w obszarze ochrony zdrowia. 	
<p>Cel strategiczny 4. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców. Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie współpracy służb zapewniających bezpieczeństwo w celu skutecznego egzekwowania naruszeń porządku publicznego oraz działań w sytuacjach kryzysowych. • Wzrost zaufania mieszkańców do służb zapewniających bezpieczeństwo poprzez sprawną komunikację dwustronną. • Zmniejszenie liczby wykroczeń szczególnie uciążliwych społecznie w tym wybryków chuligańskich oraz przestępstw związanych z kradzieżami, rozbojami i dewastacją mienia. • Zwiększenie działań prewencyjnych i wychowawczych zapobiegającym patologiom społecznym oraz zdarzeniom w ruchu drogowym. • Wzmocnienie technologiczne systemu monitorowania miasta i zagrożeń w obszarze bezpieczeństwa mieszkańców. • Współpraca służb w zakresie pomocy rodzinom uwikłanym w przemoc. • Wzmocnienie potencjału służb zajmujących się bezpieczeństwem na terenie gminy. 	<p>Cel strategiczny 3. Zapewnienie warunków do wszechstronnego rozwoju w gminie Cel operacyjny 3.1. Bezpieczna i dostępna przestrzeń dla mieszkańców</p>
<p>Cel strategiczny 5. Zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz wzrost udziału mieszkańców w działaniach kulturalnych i społecznych Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w życiu społeczno-kulturalnym miasta. • Wsparcie dla organizacji pozarządowych. 	<p>Cel strategiczny 2. Wysoki poziom warunków życia w gminie Cel operacyjny 2.1. Zachowanie walorów środowiskowych gminy</p>
<p>Cel strategiczny 6. Zapewnienie warunków optymalnego rozwoju dzieci i młodzieży</p>	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom zaangażowania i integracji społecznej</p>

Cele strategiczne i operacyjne Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2012 - 2022	Cele strategiczne i operacyjne Gminnego Programu Rewitalizacji
<p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców. • Wzmocnienie funkcji wychowawczej szkoły. • Współpraca nauczyciel – rodzic na płaszczyźnie wychowawczej w celu przeciwdziałania problemom wychowawczym. • Współpraca jednostek edukacyjnych z innymi podmiotami dla zintegrowania oddziaływań na dziecko i rodzinę. • Redukcja zjawiska przemocy wśród dzieci i młodzieży. • Wzrost zaangażowania młodzieży w działalność organizacji młodzieżowych, wolontariat oraz aktywny udział w zajęciach pozalekcyjnych i pozaszkolnych. • Rozwój profilaktyki i przedsięwzięć zapobiegających demoralizacji dzieci i młodzieży. • Przeciwdziałanie uzależnieniom szczególnie wśród młodzieży poprzez promowanie konstruktywnych form spędzania wolnego czasu. • Dostosowanie usług edukacyjnych oraz opiekuńczych do zmian demograficznych. • Wzmocnienie pomocy psychologiczno – pedagogicznej - rozwój usług specjalistycznych w tym w zakresie orientacji zawodowej. • Zwiększenie kompetencji wychowawczych nauczycieli poprzez dostępne formy doskonalenia. 	<p>mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Wysoki poziom rozwoju kapitału społecznego i ludzkiego w gminie</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Wysoki poziom integracji społecznej</p>
<p>Cel strategiczny 8. Tworzenie warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego oraz przeciwdziałanie bezdomności</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie zasobów mieszkaniowych w gminie Łaziska Górne • Pomoc mieszkańcom zagrożonym eksmisją oraz osobom bezdomnym. 	<p>Cel strategiczny 2. Wysoki poziom warunków życia w gminie</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Wysoki poziom jakości infrastruktury</p> <p>Cel strategiczny 3. Zapewnienie warunków do wszechstronnego rozwoju w gminie</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Bezpieczna i dostępna przestrzeń dla mieszkańców</p>
<p>Cel strategiczny 9: Wzmocnienie sieci współpracy</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie zaangażowania organizacji pozarządowych w konsultacje społeczne i zwiększenie zakresu współdecydowania 	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom zaangażowania i integracji społecznej mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Wysoki poziom rozwoju kapitału społecznego i ludzkiego w gminie</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Wysoki poziom integracji społecznej</p>

Cele strategiczne i operacyjne Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2012 - 2022	Cele strategiczne i operacyjne Gminnego Programu Rewitalizacji
<p>przez mieszkańców.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zacieśnienie współpracy między publicznymi instytucjami pomocy społecznej i rynku pracy na rzecz osób zagrożonych lub wykluczonych społecznie. • Dostosowanie oraz doskonalenie jakości świadczonych usług społecznych do zmieniających się potrzeb mieszkańców. • Zwiększenie dostępu do informacji publicznej z wykorzystaniem dostępnych kanałów komunikacji społecznej. • Stworzenie warunków do standaryzacji współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz integracji społecznej. • Wsparcie powstawania i działalności organizacji pozarządowych oraz podmiotów ekonomii społecznej. • Zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych. • Tworzenie warunków współpracy NGO, Administracji i biznesu 	

Źródło: opracowanie własne

Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju gminy Łaziska Górne

Podstawą kształtowania kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łaziska Górne opisaną w Studium jest harmonijny rozwój miasta w koegzystencji z przemysłem i tranzytowym ruchem samochodowym. Operacjonalizacja celu zawiera się w intencjach polegających na zmniejszeniu skali ograniczeń i zagrożeń dla miasta stwarzanych przez przemysł oraz jednoczesnemu wzrostowi atrakcyjności miasta dla mieszkańców i zewnętrznych podmiotów gospodarczych.

Tabela 3. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji ze Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju gminy Łaziska Górne

Cele strategiczne i operacyjne Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju gminy Łaziska Górne	Cele strategiczne i operacyjne Gminnego Programu Rewitalizacji
<p>Cel strategiczny 1. Zmniejszenie skali ograniczeń i zagrożeń dla miasta stwarzanych przez przemysł</p>	<p>Cel strategiczny 2. Wysoki poziom warunków życia w gminie Cel operacyjny 2.1. Zachowanie walorów środowiskowych gminy Cel operacyjny 2.2. Wysoki poziom jakości infrastruktury</p>
<p>Cel strategiczny 2. Wzrost atrakcyjności miasta dla mieszkańców i zewnętrznych podmiotów gospodarczych</p>	<p>Cel strategiczny 3. Zapewnienie warunków do wszechstronnego rozwoju w gminie Cel operacyjny 3.1. Bezpieczna i dostępna przestrzeń dla mieszkańców Cel operacyjny 3.2. Wysoki poziom skomunikowania gminy Cel operacyjny 3.3. Rozwój gospodarczy gminy</p>

Źródło: opracowanie własne

2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

2.1. Informacje ogólne

Gmina Łaziska Górne znajduje się w południowej Polsce, w województwie śląskim, powiecie mikołowskim. Zlokalizowana jest w południowej części Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Sąsiaduje z gminami Mikołów i Orzesze oraz gminą Wyry. Łaziska Górne oddalone są o 18 kilometrów od Katowic – największego miasta województwa śląskiego. Gmina położona jest na granicy dwóch jednostek geomorfologicznych: Wyżyny Śląskiej oraz Kotliny Oświęcimskiej. Znaczna część terenu gminy znajduje się we wschodniej części Garbu Mikołowskiego, południowa część znajduje się w obszarze Równiny Gostyni. Granica między wymienionymi jednostkami przebiega wzdłuż linii kolejowej Tychy – Orzesze. Wysokość najwyższego wzniesienia, znajdującego się w centrum Łazisk Górnych, wynosi 351,6 m n.p.m. Natomiast najniższy punkt o wysokości około 266 m n.p.m. znajduje się na południowym skraju miasta, u wylotu doliny Potoku Dolnołaziskiego. Powierzchnia Łazisk Górnych jest niejednorodna – występują tu zarówno tereny pagórkowate, jak i sztuczne formy ukształtowania terenu będące wynikiem intensywnej działalności przemysłu, do których należą między innymi hałda „Skalny” i hałda „Waleska”.

Na terenach dzisiejszego miasta istniały dawniej trzy odrębne wsie – Łaziska Górne, Łaziska Średnie i Łaziska Dolne. Pierwszą jednostką na tych terenach jest obecna dawna niemiecka dzielnica Łaziska Średnie. Następnie powstały niemieckie Łaziska Dolne. Najpóźniej zasiedlono obszar znajdujący się na terenie dzisiejszych Łazisk Górnych. Łaziska Dolne i Górne od początku stanowiły własność rodów panujących na obszarze państwa pszczyńskiego. W przekazach historycznych wskazuje się, że Łaziska Dolne zostały przekazane w formie darowizny kościołowi Świętego Wojciecha w Mikołowie¹. Natomiast Łaziska Średnie były własnością rodzin szlacheckich do 1814 roku, a następnie zostały przyłączone do stanowego państwa pszczyńskiego². Do XVIII wieku Łaziska Górne były terenami typowo rolniczymi. Odkrycie na terenie dzisiejszej gminy bogatych złóż węgla na przełomie XVIII/XIX wieku spowodowało dynamiczny rozwój przemysłu – górnictwa i hutnictwa oraz powstanie linii kolejowych. W XIX wieku na omawianym terenie działało 7 kopalń. Największą miejscowością pod względem liczby mieszkańców były wówczas Łaziska Górne³. Na początku XX wieku otworzono w Łaziskach fabrykę materiałów wybuchowych oraz elektrownię Łaziska. Ważnym elementem społecznym i kulturalnym historii Łazisk Górnych jest powstanie i działalność chóru Echo. Został założony w 1913 roku, jego największe sukcesy przypadły na okres PRL-u. Chór Echo jest jednym z najstarszych działających współcześnie chórów na Śląsku.

Okres I i II wojny światowej spowodował znaczne zniszczenia na terenach dzisiejszej gminy. W 1921 roku wraz z częścią Górnego Śląska Łaziska Górne zostały przyłączone do Polski. Pozostałością po działaniach wojennych są zbiorowe mogiły żołnierzy niemieckich w Łaziskach Górnych. Na początku 1945 roku Armia Czerwona zajęła miejscowość. W 1951 roku nadano Łaziskom Górnym prawa miejskie, ustalono status osiedla dla Łazisk Średnich. Ostatecznie w 1973 roku utworzono jednostkę miejską, która powstała z połączenia Łazisk Dolnych, Średnich i Górnych. Wysoki poziom uprzemysłowienia terenów

¹ Buszman B., Buszman T.: Kulturowa ścieżka dydaktyczna na Kopaninie i w rejonie ul. Lasoki. Łaziska Górne: 2011, s. 7

² Ibidem, s. 9

³ M. Dmetrecki, *Tak narodziły się współczesne Łaziska*, w: Dziennik Zachodni Ekstra Łaziska Górne, maj 2013, s. 10

gminnych spowodował degradację walorów naturalnych. Dopiero po 1989 roku następowało stopniowe naprawianie strat wyrządzonych intensywną industrializacją. Kolejne lata to dynamiczny rozwój infrastrukturalny i społeczny gminy.

Obecnie gmina składa się z trzech historycznych dzielnic: Łazisk Górnych – Centrum, które charakteryzują się funkcją usługową, gospodarczą i mieszkaniową, Łazisk Średnich, w których dominują funkcje gospodarcza i mieszkaniowa oraz Łazisk Dolnych charakteryzujących się znacznym udziałem funkcji mieszkaniowej i rolniczej. Wyróżnia się również dzielnice Kopanina znajdującą się w południowej części gminy i charakteryzującą się dużym udziałem terenów przemysłowych, na których zlokalizowane są między innymi elektrownia i huta „Łaziska” oraz rejon Brada położony w zachodniej części gminy.

2.2. Sfera społeczna

2.2.1. Struktura demograficzna i społeczna

Według najnowszych danych Banku Danych Lokalnych GUS w Łaziskach Górnych mieszka 22 419 osób. W latach 2011-2012 ich liczba nieznacznie się zwiększyła, warto jednak zauważyć, że wzrost się rok do roku zaobserwowano jedynie pomiędzy latami 2011 i 2012, później zaś następował spadek.

Tabela 4. Liczba ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika zmian
Polska	38 529 866	38 538 447	38 533 299	38 495 659	38 478 602	99,84%
woj. śląskie	4 634 935	4 626 357	4 615 870	4 599 447	4 585 924	99,13%
powiat mikołowski	94 096	94 661	95 217	95 769	96 107	101,53%
Łaziska Górne	22 252	22 322	22 467	22 460	22 419	100,43%
Mikołów	39 513	39 629	39 597	39 776	39 795	100,42%
Orzesze	19 514	19 654	19 823	20 000	20 194	102,75%
Ornontowice	5721	5822	5912	5941	5963	102,42%
Wiry	7096	7234	7418	7592	7736	106,94%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Współczynnik feminizacji dla gminy Łaziska Górne nie zmieniał się w latach 2010-2011 i pozostawał wyższy niż średnia dla powiatu mikołowskiego. Można jednak zauważyć, że znajduje się poniżej poziomu dla kraju i województwa.

Tabela 5. Współczynnik feminizacji w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	107	107	107	107	107
woj. śląskie	107	107	107	107	107
powiat mikołowski	105	105	105	105	105
Łaziska Górne	106	106	106	106	106
Mikołów	107	107	107	108	108
Orzesze	102	102	102	101	101
Ornontowice	102	102	102	102	103
Wiry	103	103	104	105	104

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Łaziska Górne wyróżniają się na tle powiatu najwyższym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest mniejszy niż tych w wieku przedprodukcyjnym, jednak różnica jest niewielka (2,14 punktu procentowego).

Tabela 6. Ludność w podziale na grupy wieku (%) w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w roku 2014

jednostka terytorialna	wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny	wiek poprodukcyjny
Polska	18,54%	64,19%	17,26%
woj. śląskie	17,09%	64,81%	18,10%
powiat mikołowski	18,71%	64,93%	16,36%
Łaziska Górne	17,99%	66,16%	15,85%
Mikołów	18,17%	64,59%	17,24%
Orzesze	19,38%	64,33%	16,30%
Ornontowice	19,89%	66,04%	14,07%
Wry	21,15%	63,80%	15,05%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Współczynnik obciążenia demograficznego w Łaziskach Górnych jest najniższy wśród gmin powiatu mikołowskiego. Można to uznać na korzystne z punktu widzenia rozwoju lokalnej gospodarki.

Tabela 7. Współczynnik obciążania demograficznego w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	55,2	55,8	56,6	57,6	58,8
woj. śląskie	53,4	54,3	55,4	56,7	58,2
powiat mikołowski	53,5	54,0	54,6	55,7	57,0
Łaziska Górne	50,3	51,1	51,7	52,3	53,4
Mikołów	53,8	54,8	55,9	57,7	59,3
Orzesze	55,7	55,5	55,6	56,0	56,8
Ornontowice	51,9	51,4	52,2	53,4	54,8
Wry	57,2	56,7	55,8	57,0	57,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Wskaźnika urodzeń na 1000 mieszkańców w Łaziskach Górnych jest najniższy w powiecie mikołowskim. Co więcej jego wartość w analizowanym okresie systematycznie spadała. Ma to związek z procesem starzenia się społeczeństwa, niekorzystnym z punktu widzenia rozwoju gospodarczego.

Tabela 8. Urodzenia żywe na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	10,73	10,08	10,02	9,60	9,75
Śląskie	10,31	9,68	9,64	9,30	9,30
Powiat mikołowski	11,62	11,05	10,36	10,21	10,82
Łaziska Górne	10,93	11,92	11,13	10,47	9,69
Mikołów	11,76	10,27	9,20	9,06	10,51
Orzesze	12,31	10,83	11,21	11,20	12,28
Ornontowice	9,85	12,87	12,12	10,91	11,27
Wry	12,54	11,83	10,52	12,36	11,52

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Liczba zgonów na 1000 mieszkańców podlegała w latach 2010-2011 fluktuacjom. Według najnowszych dostępnych danych jest ona zbliżona dla średniej dla powiatu.

Tabela 9. Zgony na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	9,83	9,75	9,99	10,06	9,78
woj. śląskie	10,29	10,30	10,61	10,67	10,41
powiat mikołowski	9,04	9,25	9,11	8,76	9,79
Łaziska Górne	8,41	9,37	9,70	8,69	9,92
Mikołów	9,86	9,89	8,93	8,86	9,73

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Orzesze	8,29	8,22	9,69	9,69	10,29
Ornontowice	6,69	7,31	7,51	5,20	7,90
Wiry	10,40	9,74	8,06	8,77	9,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Łaziska Górne jako jedyna gmina w powiecie mikołowskim charakteryzowały się w roku 2014 ujemnym przyrostem demograficznym. Warto jednak zauważyć, że w poprzednich latach przyrost był dodatni.

Tabela 10. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	0,90	0,34	0,00	-0,46	0,00
woj. śląskie	0,00	-0,63	-0,97	-1,37	-1,11
powiat mikołowski	2,58	1,80	1,24	1,46	1,03
Łaziska Górne	2,52	2,56	1,43	1,78	-0,22
Mikołów	1,91	0,38	0,28	0,20	0,78
Orzesze	4,02	2,60	1,52	1,51	1,99
Ornontowice	3,17	5,57	4,61	5,71	3,36
Wiry	2,14	2,09	2,46	3,59	1,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Zarówno liczba zameldowań jak i wymeldowań w ruchu wewnętrznym podlegała w analizowanym okresie fluktuacjom. Można zwrócić uwagę na fakt, iż w latach 2011-2012 wyższa była pierwsza z nich, zaś w latach 2010 oraz 2013-2014 – druga. W rezultacie w roku 2014 gmina Łaziska Górne miała, jako jedyna w powiecie, ujemne saldo migracji krajowych.

Tabela 11. Migracje krajowe w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	zameldowania w ruchu wewnętrznym					wymeldowania w ruchu wewnętrznym				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	422 621	419 946	395 278	427 279	407 604	422621	419 946	395 278	427 279	407 604
woj. śląskie	44 185	43 733	42 049	45 094	41 781	47379	47 385	45 347	48 974	45 414
powiat mikołowski	1549	1444	1522	1735	1454	1033	1004	1042	1151	983
Łaziska Górne	262	310	338	311	259	292	293	266	320	287
Mikołów	671	560	535	678	579	489	425	469	491	412
Orzesze	286	268	305	390	345	129	173	158	192	143
Ornontowice	129	129	124	140	94	71	57	82	79	76
Wiry	201	177	220	216	177	52	56	67	69	65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 12. Saldo migracji krajowych w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	0	0	0	0	0
woj. śląskie	-3194	-3652	-3298	-3880	-3633
powiat mikołowski	516	440	480	584	471
Łaziska Górne	-30	17	72	-9	-28
Mikołów	182	135	66	187	167
Orzesze	157	95	147	198	202
Ornontowice	58	72	42	61	18
Wiry	149	121	153	147	112

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Zarówno zameldowania, jak i wymeldowania w ruchu zagranicznym były znacznie mniej liczne niż te w ruchu krajowym. Przez cały analizowany okres liczba wymeldowań przewyższała liczbę zameldowań, czego skutkiem było ujemne saldo migracji. Można też zwrócić uwagę na fakt, że wartość tego salda zwiększała się.

Tabela 13. Migracje zagraniczne w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	zameldowania w ruchu zewnętrznym					wymeldowania w ruchu zewnętrznym				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	15 246	15 524	14 583	12 199	12 330	17 360	19 858	21 200	32 103	28 080
woj. śląskie	2214	2165	2068	1704	1616	3958	4185	4672	7142	5147
powiat mikołowski	31	37	33	28	29	91	82	83	182	165
Łaziska Górne	5	10	7	8	1	6	14	25	26	28
Mikołów	15	15	18	13	21	50	49	33	70	85
Orzesze	7	8	2	4	4	28	14	23	53	28
Ornontowice	0	1	2	2	1	2	4	0	11	16
Wiry	4	3	4	1	2	5	1	2	22	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 14. Saldo migracji zagranicznych w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	-2114	-4334	-6617	-19 904	-15 750
woj. śląskie	-1744	-2020	-2604	-5438	-3531
powiat mikołowski	-60	-45	-50	-154	-136
Łaziska Górne	-1	-4	-18	-18	-27
Mikołów	-35	-34	-15	-57	-64
Orzesze	-21	-6	-21	-49	-24
Ornontowice	-2	-3	2	-9	-15
Wiry	-1	2	2	-21	-6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.2.2. Pomoc społeczna

W latach 2010–2014 następowało stopniowe zmniejszanie się liczby osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej. Spadek ten jest zauważalny zarówno w Polsce, w województwie śląskim, jak i w powiecie mikołowskim. W powiecie spadek był relatywnie niewielki. W latach 2010–2014 liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o 1,4%.

W gminie Łaziska Górne liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej fluktuuje. W 2010 roku liczba osób korzystających z pomocy społecznej wynosiła 1531. W 2011 roku nastąpił spadek o 28% do 1099 osób. Z kolei w latach 2012 i 2013 liczba osób korzystających z pomocy społecznej wynosiła odpowiednio 1199 i 1858. W 2014 roku w stosunku do roku poprzedniego liczba osób otrzymujących wsparcie od pomocy społecznej zmniejszyła się wynosząc 1899 osób. Jednak w ostatnich latach w gminie Łaziska Górne zauważalna jest tendencja przeciwna niż w powiecie mikołowskim. W 2014 roku w stosunku do 2010 roku nastąpił wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej o 6,7%.

Tabela 15. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	3 338 703	3 103 832	3 111 054	3 204 830	2 953 964
woj. śląskie	265 433	242 878	248 978	259 862	241 695
powiat mikołowski	4 676	4 262	4 396	5 194	4 612
Łaziska Górne	1 531	1 099	1 199	1 858	1 633
Mikołów	1 828	1 983	2 070	2 181	1 899
Orzesze	910	815	716	798	771
Ornontowice	201	156	164	146	106
Wry	206	219	247	211	203

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Polsce w latach 2010–2014 większość wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej stanowiły osoby, których dochód był poniżej kryterium dochodowego. Podobnie było w województwie śląskim i powiecie mikołowskim.

W gminie Łaziska Górne od 2010 do 2014 roku liczba osób poniżej kryterium dochodowego korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o 32,5%, w 2010 roku wynosiła 1235 osób, natomiast w 2014 roku 833. W omawianym okresie nastąpiło znaczne zwiększenie się liczby osób powyżej kryterium dochodowego korzystających z pomocy społecznej. W 2010 roku liczba tych osób wynosiła 296. W stosunku do 2014 ich liczba zwiększyła się o 170,3% i osiągnęła liczbę 800 osób.

Tabela 16. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej poniżej i powyżej kryterium dochodowego w latach 2010-2014

	2010		2011		2012		2013		2014	
	Poniżej	Powyżej	Poniżej	Powyżej	Poniżej	Powyżej	Poniżej	Powyżej	Poniżej	Powyżej
Polska	2 134 852	1 203 854	1 944 680	1 159 152	2 248 823	862 2 52	2 299 796	905 0 33	2 048 461	905 5 03
woj. śląskie	161 2 13	104 2 21	145 6 53	97 22 5	170 4 90	78 49 2	178 4 48	81 41 1	164 2 37	77 45 8
powiat mikołowski	2 809	1 867	2 241	2 021	2 764	1 632	2 959	2 235	2 699	1 913
Łaziska Górne	1 235	296	561	538	760	439	821	1 037	833	800
Mikołów	910	918	1 058	925	1 286	784	1 437	744	1 209	690
Orzesze	522	388	441	364	489	227	478	320	493	278
Ornontowice	50	151	70	86	78	86	88	58	57	49
Wry	92	114	111	108	151	96	135	76	107	96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne w gminach powiatu mikołowskiego stopniowo się zmniejsza. Jest to tendencja zauważalna na poziomie województwa śląskiego oraz całego kraju.

W gminie Łaziska Górne liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych na dzieci stopniowo się zmniejsza. W 2010 roku zasiłki pobierały 533 rodziny. W latach 2011, 2012, 2013 liczba rodzin otrzymujących zasiłek na dzieci wynosiła odpowiednio 492, 420, 347 rodzin. Natomiast ich liczba w 2014 roku wynosiła 316. Oznaczało to, że od roku 2010 do 2014 nastąpił spadek liczby rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych na dzieci o 16,8 %.

Tabela 17. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	1 540 801	1 416 015	1 285 312	1 196 479	1 105 853
woj. śląskie	120 445	108 784	98 089	92 263	85 989
powiat mikołowski	1 840	1 696	1 468	1 344	1 255
Łaziska Górne	533	492	420	347	316
Mikołów	674	649	576	545	506
Orzesze	445	391	335	316	297
Ornontowice	77	64	54	54	60
Wiry	111	100	83	82	76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W 2014 roku w gminie Łaziska Górne średnie wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosiły 395,03 złotych. Zaś na całkowite wydatki w tej sferze w 2014 roku przeznaczono 8856216,02 złotych.

Tabela 18. Wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2014 roku

jednostka terytorialna	całkowite wydatki na pomoc społeczną	wydatki na pomoc społeczną na 1 mieszkańca
Polska	20 664 564 848,72	537,04
woj. śląskie	2 289 856 566,75	499,32
powiat mikołowski	34 194 007,15	355,79
Łaziska Górne	8 856 216,02	395,03
Mikołów	15 542 402,47	390,56
Orzesze	6 054 318,97	299,81
Ornontowice	1 682 734,40	282,20
Wiry	2 058 335,29	266,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.2.3. Edukacja

W gminie Łaziska Górne samodzielnie funkcjonuje jeden żłobek miejski, siedem przedszkoli (jedno niepubliczne) i trzy szkoły podstawowe. Prócz tego w ramach Zespołu Szkół im. Piastów Śląskich działa oddział przedszkolny, Szkoła Podstawowa nr 2 i Gimnazjum nr 2. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Łaziskach Górnych jest drugim dużym ośrodkiem edukacji przedszkolnej. Liczba wychowanków z roku na rok rośnie. Pod względem ilości podopiecznych, więcej dzieci uczęszcza do przedszkoli w Mikołowie, a najmniej w całym powiecie w Ornontowicach.

Tabela 19. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym i w wieku przedszkolnym (dzieci w wieku 3-5 lat)

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	1158628	1220734	1270585	1280398	1244861
Śląskie	128454	135896	141812	143927	141037
Powiat mikołowski	2936	3086	3261	3376	3398
Łaziska Górne	678	702	755	756	773
Mikołów	1216	1289	1329	1391	1350
Orzesze	602	624	665	702	707
Ornontowice	186	205	219	209	224
Wiry	254	266	293	318	344

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Liczba uczniów w szkołach podstawowych rośnie w stosunku do poprzednich lat. Wyjątkiem były lata 2012 i 2013, gdzie liczba uczniów była spadkowa względem 2011 roku.

Tabela 20. Szkoły podstawowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	13927	13777	13555	13446	13528
Śląskie	1248	1249	1245	1245	1256
Powiat mikołowski	24	24	24	25	26
Łaziska Górne	3	3	3	4	4
Mikołów	10	10	10	10	11
Orzesze	8	8	8	8	8
Ornontowice	1	1	1	1	1
Wiry	2	2	2	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 21. Uczniowie w szkołach podstawowych

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	2191896	2187405	2160861	2152655	2306102
Śląskie	240404	240429	236536	237020	256253
Powiat mikołowski	5168	5392	5406	5427	6055
Łaziska Górne	1140	1237	1205	1184	1292
Mikołów	2172	2240	2231	2262	2522
Orzesze	1102	1123	1166	1164	1292
Ornontowice	325	325	328	326	399
Wiry	429	467	476	491	550

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Liczba absolwentów w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w oddziałach specjalnych wyniosła 8 osób, od 2013 roku liczba absolwentów rośnie. Jest to największa liczba w całym powiecie.

Tabela 22. Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej (bez szkół specjalnych). Absolwenci w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	7732	7503	7716	7549	7525
Śląskie	666	629	678	657	752
Powiat mikołowski	17	19	12	18	19
Łaziska Górne	5	5	3	7	8
Mikołów	5	8	5	5	5
Orzesze	4	6	4	5	6
Ornontowice	3	0	0	0	0
Wiry	0	0	0	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Liczba uczniów w gimnazjach z roku na rok spada. Tendencja spadkowa jest widoczna również w pozostałych gminach powiatu.

Tabela 23. Liczba uczniów w gimnazjach

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	1277473	1225807	1177480	1138592	1105868
Śląskie	140906	135108	129411	125361	121445
Powiat mikołowski	2962	2819	2684	2662	2642
Łaziska Górne	674	601	600	560	541
Mikołów	1214	1208	1157	1223	1213
Orzesze	648	609	550	509	511
Ornontowice	200	187	171	181	165
Wiry	226	214	206	189	212

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Łaziskach funkcjonuje Zespół Szkół Energetycznych i Usługowych, w ramach którego działa technikum (logistyczne, spedycyjne, technik elektryk dla przemysłu, technik

górnictwa podziemnego), zasadnicza szkoła zawodowa i Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych.

Tabela 24. Szkoły ponadgimnazjalne i policealne ogółem

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	13910	13698	13501	12044	11131
Śląskie	1622	1603	1581	1401	1296
Powiat mikołowski	20	17	17	15	15
Łaziska Górne	7	4	4	4	3
Mikołów	11	11	11	9	9
Orzesze	0	0	0	0	1
Ornontowice	2	2	2	2	2
Wry	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Liczba uczniów systematycznie spada od 2010 roku, podobnie jak w Mikołowie. Odwrotna tendencja jest w Ornontowicach, z wyjątkiem 2014 roku.

Tabela 25. Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych i policealnych

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	2036577	2002511	1934578	1781667	1707179
Śląskie	243174	240500	234603	210863	199086
Powiat mikołowski	3348	3308	3136	2897	2758
Łaziska Górne	558	446	420	405	354
Mikołów	2409	2439	2256	2021	1968
Orzesze	0	0	0	0	0
Ornontowice	381	423	460	471	436
Wry	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.2.4. Kapitał społeczny

Kapitał społeczny jest zagadnieniem socjologicznym, wykorzystywanym również w innych dziedzinach nauk, np. w ekonomii, naukach politycznych czy o gospodarce. Kapitał społeczny może być niski lub wysoki, można go mierzyć za pomocą takich wskaźników jak np.: frekwencja wyborcza, przynależność do grup formalnych i nieformalnych, czytelnictwo, uczestnicy zajęć w domach kultury czy w wydarzeniach lokalnych. Wynikiem niskiego kapitału społecznego są dysfunkcje społeczne, jak np. wskaźniki samobójstw, uzależnienia, dewiacje społeczne. W dotychczasowych definicjach kapitał społeczny określa się takimi cechami jak: zaufanie i wspólne wartości, oddolne przejawy samoorganizowania się ludzi i zaangażowania obywatelskiego czy altruizm.⁴

Na terenie Łazisk Górnych funkcjonuje 20 organizacji oraz 4 stowarzyszenia zwykle. Między innymi w skład organizacji wchodzi Towarzystwo Przyjaciół, Ochotnicza Straż Pożarna (dwie jednostki), fundacje, kluby sportowe, itp.

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Łaziskach Górnych (posiada 2 filie) jest organizatorem lokalnego życia kulturalnego, poprzez działalność wystawienniczą, lekcje biblioteczne, spotkania z autorami. Prowadzi również wydawnictwo, promuje publikacje wydawnictwa Towarzystwa Przyjaciół Łazisk oraz Urzędu Miejskiego.

⁴ Katarzyna Sierocińska, „Kapitał społeczny. Definiowanie, pomiar i typy”, Studia Ekonomiczne nr 1, 2011 [http://www.inepan.waw.pl/pliki/Studia%202011%201%204%20sierocinska.pdf, dostęp 03.03.2016]

Miejski Dom Kultury jest placówką, która organizuje imprezy cykliczne (Dzień Dziecka, Świętojańskie Dni Łazisk, plener malarski, Festiwal Górski Pod Górkę, imprezy mikołajowe), w ramach MDK działa Uniwersytet Trzeciego Wieku, ale także kluby i zajęcia dla dzieci i młodzieży (taneczne, plastyczne, wokalne, fotograficzne, szachy, językowe oraz teatr). Organizują wycieczki, koncerty, konkursy. W placówce mają próby dwa chóry. Pierwszy z nich to Grupa Wokalna „Camerton”, działająca od 2007 roku, od stycznia 2009 roku zespół należy do Polskiego Związku Chórów i Orkiestr. Obecnie zespół składa się z 14 sopranów, 7 altów, 2 tenory, 5 basów. Drugi, to chór mieszany, Towarzystwo Śpiewacze "ECHO", który w 2013 roku obchodził 100-lecie działalności. Repertuar grupy to pieśni sakralne, świeckie, kolędy i pastorałki, pieśni ludowe.

Wybory samorządowe

W wyborach samorządowych w 2014 roku frekwencja w I turze wyniosła 39,69% i drugim z kolei najniższym wynikiem w powiecie. Niska frekwencja wyborcza pokazuje, że mieszkańcy nie wykazują dużego zainteresowania polityką regionalną.

Tabela 26. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 r. (I tura wyborów, 16 listopada 2014 r.)

jednostka terytorialna	2014
Polska	39,28%
Śląskie	35,29%
Powiat mikołowski	40,09%
Łaziska Górne	39,69%
Mikołów	37,49%
Orzesze	41,10%
Ornontowice	39,74%
Wry	52,83%

Źródło: PKW

2.2.5. Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie gminy Łaziska Górne w 2015 r. odbyło się 39 procedur dotyczących wydania „Niebieskich Kart”. W odniesieniu do jednostek referencyjnych jest to jeden z wyższych wyników, więcej procedur wszczętych zostało jedynie w 2015 r. w gminie Mikołów. W odniesieniu do roku 2012 nastąpił ponad 2-krotny przyrost ww. procedur.

Tabela 27. Dane dotyczące procedury „Niebieskiej Karty” w latach 2012-2015

jednostka terytorialna	2012	2013	2014	2015
Mikołów	55	65	68	55
Wry			13	9
Łaziska Górne	18	18	47	39
Orzesze	8	12	14	28
Ornontowice	4	7	8	6
Ogółem powiat	85	102	150	137

Źródło: Dane dostarczone z Komendy Powiatowej Policji w Mikołowie

Na terenie gminy Łaziska Górne w 2015 r. wszczęto 9 postępowań wyniku przestępstw popełnionych przeciwko rodzinie z art. 207kk, art. 209 kk (postępowania wszczęte). W odniesieniu do jednostek referencyjnych jest to najniższy wynik.

Tabela 28. Dane dotyczące przestępczości przeciwko rodzinie: czyny z art. 207kk, art. 209 kk (postępowania wszczęte) w latach 2011-2015

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015
Mikołów	43	34	41	37	53

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015
Wry					
Łaziska Górne	11	12	10	6	9
Orzesze Ornontowice	13	12	7	6	15
Ogółem powiat	67	58	58	49	77

Źródło: Dane dostarczone z Komendy Powiatowej Policji w Mikołowie

2.2.6. Charakterystyka bezrobocia

Począwszy od roku 2013 stopa bezrobocia w powiecie mikołowskim systematycznie spadała. Można też zwrócić uwagę, że w całym analizowanym okresie (tzn. 2011-2015) utrzymywała się ona na poziomie niższym niż wartości krajowe i wojewódzkie. Stopa napływu bezrobotnych zarejestrowanych⁵ również pozostawała niższa niż w województwie śląskim i całej Polsce, jednak począwszy od roku 2013 wzrasta.

Tabela 29. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie mikołowskim w odniesieniu do województwa i kraju w latach 2011-2015 (stan na dzień 31 grudnia)

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	12,5	13,4	13,4	11,4	9,8
Śląskie	10,2	11,1	11,3	9,6	8,2
Powiat mikołowski	7,1	8,1	8,3	6,8	5,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 30. Stopa napływu bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie mikołowskim w odniesieniu do województwa i kraju w latach 2013-2015 (stan na dzień 31 grudnia)

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	bd	bd	1,4	1,4	1,5
Śląskie	bd	bd	1,3	1,2	1,4
Powiat mikołowski	bd	bd	0,8	1,1	1,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W dniu 31 grudnia 2015 w gminie Łaziska Górne było 611 zarejestrowanych bezrobotnych. Począwszy od roku 2013 można było zaobserwować spadek tej liczby, łączna dynamika zmian w latach 2011-2015 wyniosła 91,19%. Podobne tendencje były obserwowane również w pozostałych gminach powiatu mikołowskiego, przy czym w Łaziskach Górnych spadek był proporcjonalnie najmniejszy.

Tabela 31. Liczba bezrobotnych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	dynamika zmian
Powiat mikołowski	2780	3085	3273	2652	2302	82,81%
Łaziska Górne	670	762	800	697	611	91,19%
Mikołów	1282	1389	1509	1177	966	75,35%
Orzesze	542	625	625	522	477	88,01%
Ornontowice	122	115	136	97	99	81,15%
Wry	164	194	203	159	149	90,85%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Łaziska Górne charakteryzują się feminizacją bezrobocia – na koniec roku 2015 kobiety stanowiły ponad trzy piąte zarejestrowanych bezrobotnych. Taka sytuacja na rynku pracy może być skutkiem struktury lokalnej gospodarki, ale także dyskryminacji na rynku pracy.

⁵ Stopę napływu obliczono jako stosunek nowo zarejestrowanych bezrobotnych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Tabela 32. Bezrobotni w podziale na płeć (stan na dzień 31 grudnia 2015)

jednostka terytorialna	mężczyźni		kobiety	
	liczba	%	liczba	%
Powiat mikołowski	1004	43,61%	1298	56,39%
Łaziska Górne	241	39,44%	370	60,56%
Mikołów	454	47,00%	512	53,00%
Orzesze	209	43,82%	268	56,18%
Ornontowice	34	34,34%	65	65,66%
Wyry	66	44,30%	83	55,70%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Z analizy danych dotyczących czasu pozostawania bez pracy wynika, że ponad połowa osób bezrobotnych pozostaje bez zatrudnienia przez czas krótszy niż 6 miesięcy. Stosunkowo krótki czas bezrobocia może sugerować, że ma ono charakter frykcyjny (naturalny, związany ze zmianą miejsca zatrudnienia lub wchodzeniem na rynek pracy). Tego rodzaju bezrobocie nie ma związku z niedopasowaniem kwalifikacji siły roboczej do potrzeb rynku pracy.

Tabela 33. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy w miesiącach (stan na dzień 31 grudnia 2015)

czas	liczba	%
do 1	103	16,86%
1-3	135	22,09%
3-6	130	21,28%
6-12	90	14,73%
12-24	67	10,97%
powyżej 24	86	14,08%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Jeśli chodzi o wiek osób bezrobotnych, to można zwrócić uwagę na dominację osób pomiędzy 25 a 34 rokiem życia. Taka sytuacja może oznaczać występowanie trudności w wejściu młodych ludzi na rynek pracy.

Tabela 34. Bezrobotni według grup wieku (stan na dzień 31 grudnia 2015)

wiek	liczba	%
18-24	90	14,73%
25-34	208	34,04%
35-44	103	16,86%
45-54	104	17,02%
55-59	82	13,42%
60 lat i więcej	24	3,93%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Wśród bezrobotnych w Łaziskach Górnych prawie dwie trzecie stanowią osoby bez wykształcenia co najmniej średniego. Świadczy to o powiązaniu kwalifikacji z szansami na znalezienie zatrudnienia. Duży odsetek osób z wykształceniem zawodowym w tej liczbie może natomiast oznaczać, że nie odpowiada ono realnym potrzebom pracodawców.

Tabela 35. Bezrobotni według wykształcenia (stan na dzień 31 grudnia 2015)

wykształcenie	liczba	%
Wyższe	84	13,75%
Policealne i średnie zawodowe	106	17,35%
Średnie ogólnokształcące	73	11,95%
Zasadnicze zawodowe	228	37,32%
Gimnazjalne i poniżej	120	19,64%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Jeśli chodzi o bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy to pod względem liczebności wyróżniają się długotrwale bezrobotne⁶. Długotrwale bezrobocie może świadczyć o braku kompetencji i kwalifikacji poszukiwanych przez pracodawców. Zarówno grupa osób bezrobotnych z najmłodszej i najstarszej kategorii stanowiły około jednej trzeciej ogółu bezrobotnych.

Tabela 36. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy (stan na dzień 31 grudnia 2015)

grupa	liczba	%
do 30 roku życia	188	30,77%
w tym do 25 roku życia	90	14,73%
długotrwale bezrobotni	268	43,86%
powyżej 50 roku życia	163	26,68%
korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej	9	1,47%
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	75	12,27%
posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	6	0,98%
osoby niepełnosprawne	27	4,42%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Najwięcej osób bezrobotnych mieszka na terenie Łazisk Górnych i Średnich. Bezrobocie jest znacznie mniejszym problemem w Łaziskach Dolnych, gdzie liczba bezrobotnych jest blisko czterokrotnie i pięciokrotnie niższa niż we wcześniej wspomnianych jednostkach.

Tabela 37. Liczba bezrobotnych w podziale na jednostki (stan na 26.02.2016r.)

jednostka terytorialna	liczba bezrobotnych
Łaziska Dolne	80
Łaziska Górne	365
Łaziska Średnie	294

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

2.2.7. Podsumowanie

W okresie 2010-2014 liczebność mieszkańców Łazisk Górnych nieznacznie się zwiększyła. Gmina wyróżnia się na tle powiatu największym odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym oraz najniższym współczynnikiem obciążenia demograficznego. Jednocześnie wskaźnik urodzeń na 1000 mieszkańców jest niższy niż w innych gminach a od roku 2012 spada, co jest związane z procesem starzenia się społeczeństwa. Co więcej, w roku 2014 odnotowano ujemny przyrost demograficzny. Zarówno saldo migracji wewnętrznych jak i zewnętrznych w roku 2014 było ujemne, przy czym te pierwsze charakteryzowały się znacznie większym natężeniem.

W roku 2014 liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w Łaziskach Górnych była nieco większa niż w roku 2010. Zmniejszyła się natomiast liczba osób pobierających zasiłki rodzinne na dzieci.

W gminie funkcjonuje jeden żłobek, siedem przedszkoli, trzy szkoły podstawowe oraz Zespół Szkół im. Piastów Śląskich, na który składa się oddział przedszkolny, szkoła

⁶ Młodzież poniżej 25 roku życia pozostająca w rejestrze PUP przez więcej niż 6 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat oraz osoby powyżej 25 roku życia, pozostające w rejestrze PUP przez więcej niż 12 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat.



podstawowa i gimnazjum. W gminie działa również Zespół Szkół Energetycznych i Usługowych (technikum, zasadnicza szkoła zawodowa oraz liceum ogólnokształcące dla dorosłych). W analizowanym okresie liczba uczniów szkół podstawowych zwiększyła się, zaś gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych i policealnych spadła.

Na terenie Łazisk Górnych działa dwadzieścia organizacji pozarządowych oraz cztery stowarzyszenia zwykłe, co może być interpretowane jako sygnał znacznego zaangażowania mieszkańców w życie społeczne. Z drugiej strony jednak uwagę zwraca niska frekwencja wyborcza. Życie kulturalne jest organizowane przez Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną oraz Miejski Dom Kultury.

W latach 2011-2015 zaobserwować można spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych, jednak był on proporcjonalnie mniejszy niż w pozostałych gminach powiatu. W Łaziskach Górnych można zauważyć feminizację bezrobocia, zaś jeśli chodzi o wiek to najlicniejszą grupę wieku wśród osób bezrobotnych stanowią ci między 25 a 34 rokiem życia. Prawie dwie trzecie osób bezrobotnych ma wykształcenie niższe niż średnie. Wśród osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy to najlicniejsze są osoby bezrobotne długotrwale, ale jednocześnie ponad połowa bezrobotnych pozostawała bez zatrudnienia przez czas krótszy niż pół roku.

2.3. Sfera gospodarcza

2.3.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych

W ostatnich latach zarówno w Polsce, jak i w województwie śląskim postępuje wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej. Tendencja ta jest zauważalna również w powiecie mikołowskim. Od roku 2010 do 2014 liczba podmiotów gospodarki narodowej zwiększyła się tam o 7,5% z 8550 podmiotów do 9191. Wyjątek od tendencji rosnącej stanowił rok 2011, kiedy liczba podmiotów gospodarczych uległa zmniejszeniu. Jednak już w 2012 roku ich liczba w stosunku do roku 2010 zwiększyła się o 3,2%. Od 2011 roku liczba podmiotów gospodarczych ulega stopniowemu wzrostowi. Zdecydowaną większość podmiotów gospodarki w Polsce, w województwie śląskim, jak i w powiecie mikołowskim oraz w gminach wchodzących w jego skład stanowią podmioty prywatne. Ich liczba oraz ich udział w całkowitej liczbie podmiotów gospodarki systematycznie się zwiększa. W latach 2010-2014 nastąpił wzrost liczby podmiotów prywatnych z 8005 do 8897, co oznacza wzrost o 11,1%.

W gminie Łaziska Górne liczba podmiotów gospodarki narodowej w 2010 roku wynosiła 1514, przy czym aż 1410 podmiotów stanowiły podmioty prywatne. W latach 2011 ogólna liczba podmiotów zmniejszyła się i wynosiła 1479, jednocześnie nastąpił wzrost liczby podmiotów prywatnych o 3,5%. W kolejnych latach 2012 i 2013 całkowita liczba podmiotów uległa zwiększeniu do odpowiednio 1510 i 1553. W roku 2014 liczba podmiotów ponownie zmniejszyła się o 2 osiągając liczbę 1551 podmiotów. Mimo tego, od 2010 do 2014 roku ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej zwiększyła się 2,5%, co wskazuje na wolniejsze tempo wzrostu niż w pozostałej części powiatu mikołowskiego. Liczba podmiotów prywatnych w Łaziskach Górnych fluktuuje. Między 2010, a 2014 rokiem następowały niewielkie zmiany, jednak w tym okresie nastąpił przyrost liczby podmiotów prywatnych o 6,6%.

Tabela 38. Liczba podmiotów gospodarczych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010		2011		2012		2013		2014	
	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny
Polska	3 909 802	3 709 891	3 869 897	3 745 246	3 975 334	3 780 533	4 070 259	3 897 194	4 119 671	3 971 751
woj. śląskie	451 635	425 729	443 420	427 619	453 496	430 023	460 350	440 398	461 933	443 131
powiat mikołowski	8550	8005	8529	8293	8826	8422	9087	8682	9191	8897
Łaziska Górne	1514	1410	1479	1460	1510	1447	1553	1473	1551	1510
Mikołów	4345	4080	4396	4251	4559	4360	4654	4476	4699	4576
Orzesze	1584	1505	1541	1521	1591	1530	1671	1597	1699	1638
Ornontowice	464	414	460	420	464	419	482	438	488	445
Wiry	643	596	653	641	702	666	727	698	754	728

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W całej Polsce zwiększa się liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON przypadająca na 1000 osób. Tendencja ta jest również zauważalna w województwie śląskim, powiecie mikołowskim oraz w gminach wchodzących w jego skład.

W gminie Łaziska Górne na 1000 mieszkańców przypada najmniej zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. W 2014 roku ich liczba wynosiła 69 i w stosunku do 2010 roku zwiększyła się jedynie o 1.

Tabela 39. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	101	100	103	106	107
woj. śląskie	97	96	98	100	101
powiat mikołowski	91	90	93	95	96
Łaziska Górne	68	66	67	69	69
Mikołów	110	111	115	117	118
Orzesze	81	78	80	84	84
Ornontowice	81	79	78	81	82
Wyry	91	90	95	96	97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W ostatnich latach zwiększa się w Polsce aktywność gospodarcza osób fizycznych. W 2010 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 11,9 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Liczba ta w 2014 roku zwiększyła się wynosząc 12,2. Podobna tendencja zauważalna jest w województwie śląskim, jednak tempo wzrostu liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą jest wolniejsze niż na terenie Polski. W powiecie mikołowskim liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym stopniowo rośnie. W latach 2010-2014 nastąpił wzrost o niecałe 5%.

W Łaziskach Górnych liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób jest stabilna i w okresie od 2010 roku do 2014 uległa niewielkim zmianom.

Tabela 40. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	11,9	11,6	11,9	12,1	12,2
woj. śląskie	11,4	11,1	11,3	11,5	11,6
powiat mikołowski	10,8	10,6	10,9	11,2	11,2
Łaziska Górne	8,1	7,9	7,9	8,1	8,1
Mikołów	12,4	12,5	13,0	13,3	13,3
Orzesze	10,7	10,1	10,4	10,8	10,8
Ornontowice	9,3	8,9	9,0	9,4	9,5
Wyry	11,8	11,6	12,2	12,4	12,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Polsce znaczna większość przedsiębiorców stanowią podmioty małe, zatrudniające do 9 pracowników, najmniej jest podmiotów zatrudniających 1000 pracowników i więcej. Podobna struktura istnieje w województwie śląskim i powiecie mikołowskim. W powiecie w 2014 roku funkcjonowało 9191 podmiotów zatrudniających do 9 pracowników. W powiecie mikołowskim funkcjonuje tylko jeden podmiot zatrudniający 1000 osób i więcej.

W gminie Łaziska Górne największy udział w lokalnej gospodarce mają podmioty małe zatrudniające do 9 osób, ich liczba wynosiła 1459. Podmioty zatrudniające od 10 do 49 osób liczyły 77. Natomiast podmioty zatrudniające od 50 do 249 i od 250 do 999 osób liczyły odpowiednio 77 i 14. Na terenie gminy nie funkcjonuje żaden duży zakład zatrudniający więcej niż 1000 osób.

Tabela 41. Podmioty gospodarcze wg klas wielkości w 2014 roku

jednostka terytorialna	ogółem	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
Polska	4 119 671	3 938 654	146 926	29 610	3 706	775
woj. śląskie	461 933	438 364	19 291	3708	492	78
powiat mikołowski	9191	8649	453	82	6	1
Łaziska Górne	1551	1459	77	14	1	0
Mikołów	4699	4390	260	44	4	1
Orzesze	1699	1624	61	14	0	0
Ornontowice	488	455	24	8	1	0
Wyry	754	721	31	2	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.3.2. Najważniejsze zakłady działające w gminie

Najważniejszy sektor działalności gospodarczej w Łaziskach Górnych stanowi sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych). Ważne są również sekcje F (budownictwo) oraz C (przetwórstwo przemysłowe). Relatywnie istotne są również sekcje M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) i H (transport działalność magazynowa).

Sekcja PKD 2007	Odsetek przedsiębiorstw
Sekcja G	31,9%
Sekcja F	12,3%
Sekcja C	10,6%
Sekcja M	9,9%
Sekcja H	7,8%
Sekcje S, T, U	5,7%
Sekcja I	4,0%
Sekcja Q	3,7%
Sekcja N	3,3%
Sekcja K	2,8%
Sekcja J	2,5%
Sekcja P	2,2%
Sekcja L	1,0%
Sekcja R	0,9%
Sekcja A	0,7%
Sekcja E	0,5%
Sekcja B	0,0%
Sekcja D	0,0%
Sekcja O	0,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Najważniejsze zakłady pracy działające na terenie gminy Łaziska to:

- Tauron Wytwarzanie SA - Oddział Elektrownia Łaziska – zawodowa systemowa elektrownia opalana węglem kamiennym;
- Kopalnia Węgla Kamiennego „Bolesław Śmiały” – należy do spółki Kompanii Węglowej S.A., tym samym jest najmniejszą kopalnią wchodzącą w skład Kompanii;
- Huta Łaziska SA – specjalizuje się w produkcji żelazostopów;
- ERG-SYSTEM S.A. – firma zajmująca się produkcją opakowań sztucznych;
- Wilk Elektronik S.A. – dystrybutor pamięci RAM.

2.3.3. Podsumowanie

W ciągu ostatnich 5 lat w Łaziskach podobnie jak w całej Polsce następuje wzrost liczby podmiotów prywatnych i ich udział w gospodarce. W 2014 roku podmioty prywatne stanowiły 97,4% wszystkich podmiotów działających na terenie gminy Łaziska. W latach 2010 – 2014 następowały niewielkie zmiany, jednak w tym okresie nastąpił przyrost liczby podmiotów prywatnych o 6,6%.

Wzrasta również liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności. Jednak w gminie Łaziska Górne ww. wskaźnik jest najniższy spośród gmin w powiecie.

W Łaziskach Górnych liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym utrzymuje się na stabilnym poziomie. W ciągu 5 lat nie zmieniała się. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 8,1 osób prowadzących działalność gospodarczą.

W gminie Łaziska Górne największy udział w lokalnej gospodarce mają podmioty małe zatrudniające do 9 osób. Najważniejszy sektor działalności gospodarczej w Łaziskach Górnych stanowi sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych), która dominuje nad innymi sekcjami.

2.4. Sfera środowiskowa

2.4.1. Obszary chronione oraz tereny zielone

Obszary chronione oraz tereny zieleni zajmują niewielką część gminy Łaziska Górne. Lasy i grunty leśne w 2014 roku zajmowały 199,31 ha powierzchni miasta. W przeciągu pięciu lat zmniejszyły się one o 18,31 ha. W składzie gatunkowym lasów dominuje buk zwyczajny i brzoza (odpowiednio 26,4 % oraz 25,5 % ogólnej powierzchni lasów), dąb szypułkowy 13,7 %, olsza czarna 11,6 % oraz świerk pospolity 10,2 %. Pozostałe gatunki mają niewielkie znaczenie w ogóle drzewostanów⁷.

Tabela 42. Powierzchnia lasów (ha)

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	9121928,59	9143313,89	9163786,95	9177193,09	9197879,01
Śląskie	392084,74	392088,81	392194,64	392960,09	393849,16
Powiat mikołowski	8255,89	8269,22	8354	8384,02	8383,27
Łaziska Górne	217,48	217,38	198,99	199,29	199,31
Mikołów	2047,5	2062,46	2157,21	2177,93	2177,33
Orzesze	4295,39	4297,87	4302,18	4310,21	4310,04
Ornontowice	391,14	387,13	387,13	387,12	387,12
Wry	1304,38	1304,38	1308,49	1309,47	1309,47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Wśród wszystkich gmin powiatu mikołowskiego, Łaziska Górne charakteryzuje najmniejsza lesistość (w 2014 roku 9,93% powierzchni gminy pokryte było lasami).

Tabela 43. Lesistość w %

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	29,17	29,24	29,31	29,35	29,41
Śląskie	31,79	31,79	31,80	31,86	31,93
Powiat mikołowski	35,42	35,48	35,83	35,96	35,96
Łaziska Górne	10,84	10,83	9,91	9,93	9,93
Mikołów	25,85	26,04	27,23	27,50	27,49
Orzesze	51,26	51,29	51,34	51,44	51,44
Ornontowice	25,32	25,06	25,06	25,06	25,06
Wry	37,75	37,75	37,80	37,82	37,82

⁷ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska na lata 2014 - 2017 z perspektywą na lata 2018 -2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Na przestrzeni lat 2010 -2015 niezmienna była powierzchnia obszarów chronionych w gminie Łaziska Górne. Znajdowało się tam 26,2 ha użytków ekologicznych oraz 0,1 ha stanowisk dokumentacyjnych. Są to jedyne powierzchniowe formy ochrony przyrody znajdujące się na terenie gminy.

Tabela 44. Powierzchnia obszarów chronionych w latach 2010-2015 (ha)

jednostka terytorialna	ogółem	parki krajobrazowe razem	obszary chronione go krajobrazu razem	użytki ekologiczne	stanowiska dokumentacyjne	zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
Polska	10165112,01	2606038,52	7096928,97	51843,71	904,97	95869,89
Śląskie	273644,58	229669	36987,3	834,12	16,15	4549,31
Powiat mikołowski	3208,6	2890	94,1	26,2	0,1	198,2
Łaziska Górne	26,3	0	0	26,2	0,1	0
Mikołów	198,2	0	0	0	0	198,2
Orzesze	2890	2890	0	0	0	0
Ornontowice	94,1	0	94,1	0	0	0
Wyry	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Na terenie gminy znajduje się również 20 pomników przyrody, których szczegółowy wykaz znajduje się w kolejnej tabeli. Należy do nich 18 pomników przyrody ożywionej oraz dwa nieożywionej (źródło zbieżne oraz głąz narzutowy).

Tabela 45. Pomniki przyrody w gminie Łaziska Górne

Nr rej.	uchwała	Nazwa pomnika przyrody
580	Uchwała Nr XXXI/215/2000 Rady Miejskiej Łaziska Górne z dnia 24.10.2000r	Cyprysik groszkowy (Chamaecyparis pisifera)
581		Buk pospolity (Fagus silvatica)
582		Buk pospolity (Fagus silvatica)
583		Buk pospolity (Fagus silvatica)
584		Dąb szypułkowy (Quercus robur)
585		Dąb szypułkowy (Quercus robur)
586		Dąb szypułkowy (Quercus robur)
587		Dąb szypułkowy (Quercus robur)
588		Dąb szypułkowy (Quercus robur)
589		Dąb szypułkowy (Quercus robur)
590		Dąb szypułkowy (Quercus robur)
591		Dąb szypułkowy (Quercus robur)
592		Dąb szypułkowy (Quercus robur)
593		Dąb czerwony (Quercus rubra)
594		Lipa drobnolistna (Tilia cordata)

595	Uchwała Nr XLIX/400/2006 Rady Miejskiej Łaziska Górne z dnia 13.06.2006r.	Dąb szypułkowy (Quercus robur)
596		Buk pospolity (Fagus silvatica)
597	Uchwała Nr XXXI/216/2000 Rady Miejskiej Łaziska Górne z dnia 24.10.2000r.	Źródło zboczowe o ekspozycji zachodniej, dające wyraźny odpływ powierzchniowy
598	Uchwała Nr XXXI/217/2000 Rady Miejskiej Łaziska Górne z dnia 24.10.2000r.	Głaz pochodzenia skandynawskiego przyniesiony przez łodolód plejstoceński.
1437	Uchwała Nr XII/114/11 Rady Miejskiej w Łaziskach Górnych z 6 września 2011r. (Dz. U. Nr 252, poz. 4206)	Wierzba biała (Salix alba)

Źródło: Rejestr form ochrony przyrody, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Katowice 2014 r.

Tabela 46. Pomniki przyrody w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	36293	36318	36316	36353	36417
Woj. śląskie	1518	1521	1532	1532	1539
Powiat mikołowski	67	68	68	68	68
Łaziska Górne	19	20	20	20	20
Mikołów	7	7	7	7	7
Orzesze	2	2	2	2	2
Ornontowice	38	38	38	38	38
Wiry	1	1	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Krajobraz gminy Łaziska Górne urozmaicają tereny zieleni tj. parki, zadrzewienia, aleje czy cmentarze.

Do najważniejszych założeń na terenie gminy zalicza się:

- Park w Łaziskach Górnych, ulice Dworcowa, Radosna,
- Park przy ul. 1 Maja,
- Plac Ratuszowy,
- „Małpi Gaj”,
- Teren turystyczno-rekreacyjny tzw. Ynzla przy ul. Południowej⁸.

2.4.2. Jakość środowiska

Jakość środowiska przyrodniczego jest istotnym elementem determinującym możliwość korzystania z zasobów i ogólne warunki życia w mieście. Ważnymi elementami, które trzeba ująć omawiając stan środowiska są jakość: wód powierzchniowych czy jakość powietrza.

Na terenie gminy Łaziska Górne nie przeprowadzono bezpośrednich badań dotyczących zarówno oceny jakości wód jak i jakości powietrza. Należy jednak zauważyć, że część ocen stanu środowiska była prowadzona na terenie gmin sąsiednich.

W przypadku ocena stanu ogólnego wód przepływających przez miasto w dalszym ich biegu przeprowadzana na terenie sąsiednich gmin, pokazuje jednak, że ich

⁸ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021.

stanu/potencjał ekologiczny uznaje się za słaby lub niezadowalający a stan ogólny za zły. Wskazywane jest także występowanie zanieczyszczeń⁹.

W woj. śląskim analizę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadza się zgodnie z podziałem na strefy wymienione poniżej:

- aglomeracja górnośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- miasto Bielsko-Biała,
- miasto Częstochowa,
- strefa śląska (w skład której wchodzi Gmina Łaziska Górne).

Na podstawie badań substancji, strefy te zaliczono do jednej z poniższych klas:

- klasa A - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
- klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy ten margines jest określony,
- klasa D1 - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego¹⁰.

Na podstawie opracowania: „Trzynastej rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim obejmującej 2014 r.” obszar Gminy Łaziska Górne, w ramach strefy śląskiej, został zakwalifikowany wg kryterium ochrony zdrowia do klasy A ze względu na poziom następujących substancji tj. SO₂, NO₂, C₆H₆, CO, Pb, As, Cd, Ni. Oznacza to, że wskazane jest utrzymanie jakości powietrza na tym samym lub jeszcze lepszym poziomie. Obszar śląski został zakwalifikowany do klasy C z powodu przekroczeń dopuszczalnych poziomów substancji tj. PM₁₀, PM_{2,5}, B(a)P oraz O₃.

Największą powierzchnię wyrobów zawierających azbest odnotowuje się na terenie Łazisk Średnich. Azbest w najmniejszym stopniu jest zagrożeniem w Łaziskach Górnych.

Tabela 47. Odsetek powierzchni wyrobów zawierających azbest [w m²] w podziale na dzielnice

jednostka terytorialna	m ²	%
Łaziska Dolne	254	8,4%
Łaziska Średnie	2576	85,7%
Łaziska Górne	176	5,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.4.3. Gospodarka odpadami

W 2014 roku w mieście zebrano 276,36 kg zmieszanych odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Oznacza to wzrost w przeciągu ostatnich pięciu lat o 2,9 punktu procentowego. Wartość tego wskaźnika w Łaziskach Górnych jest niższa od gminy Wiry i wyższa od gmin: Mikołów, Orzesze i Ornontowice.

⁹ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021.

¹⁰ Trzynasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2014 rok, WIOŚ Katowice 2015.

Tabela 48. Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku (ogółem na 1 mieszkańca, w kg)

jednostka administracyjna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika zmiana
Polska	238,34	229,55	222,54	212,94	215,19	90,28
woj. śląskie	271,72	263,80	262,72	252,16	258,41	95,1
powiat mikołowski	274,26	277,81	270,67	256,03	246,55	89,9
Łaziska Górne	268,55	280,41	302,42	274,45	276,36	102,9
Mikołów	343,44	335,99	317,68	256,98	199,80	58,18
Orzesze	153,21	163,86	164,06	235,20	275,04	179,5
Ornontowice	357,71	383,22	366,56	264,48	270,41	75,59
Wry	171,62	175,81	129,24	244,50	309,25	180,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W latach 2010-2013 wzrastał udział odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny w ogólnej masie odpadów. W 2010 roku stanowiły one 8,6% wszystkich odpadów, w 2013 roku już 15,6%, co stanowi wzrost o 7 punktów procentowych.

Tabela 49. Ilość odpadów komunalnych odebranych/zebranych z terenu Łazisk Górnych, przez przedsiębiorców posiadających decyzje/wpis do rejestru, w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w latach 2010-2013

Rok	Masa zebranych odpadów komunalnych (ogółem) [Mg]	Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie [Mg]	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ogólnej masie zebranych odpadów [%]
2010	6 849,34	590,95	8,6
2011	6 506,03	701,03	10,8
2012	5 358,09	598,77	11,2
2013	6 350,31	990,01	15,6

Źródło: Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021

Na terenie miasta funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, gdzie można dostarczyć nieodpłatnie m.in.

- papier i tekturę,
- tworzywa sztuczne,
- metale,
- szkło,
- baterie i akumulatory inne niż niebezpieczne,
- odpady niebezpieczne, w tym chemikalia,
- przeterminowane lekarstwa,
- zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne,
- odpady wielkogabarytowe,
- odpady zielone,
- odpady remontowo-budowlane¹¹.

Na terenie miasta funkcjonują dwie instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych zarządzane przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. Łaziska Górne: składowisko odpadów komunalnych (przy ul. Łazy) oraz kompostownia przyzłowa (przy ul. Morcinka). Zgodnie z „Planem Gospodarki Odpadami

¹¹ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021.

dla Województwa Śląskiego 2014”, obie instalacje posiadają status zastępczych w ramach III Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi¹².

2.4.4. Podsumowanie

W Łaziskach Górnych w latach 2010 – 2014 zmniejszyła się powierzchnia lasów, co jest zjawiskiem bardzo rzadkim w skali kraju i może negatywnie wpływać na atrakcyjność rekreacyjną i turystyczną gminy. Ponadto wśród wszystkich gmin powiatu mikołowskiego, Łaziska Górne charakteryzuje najmniejsza lesistość. Na terenie gminy znajduje się 26,2 ha użytków ekologicznych oraz 0,1 ha stanowisk dokumentacyjnych. Są to jedyne powierzchniowe formy ochrony przyrody znajdujące się w Górnych. Na terenie gminy znajduje się również 20 pomników przyrody, z czego 90% stanowią pomniki przyrody ożywionej.

Na podstawie badań jakości powietrza obszar gminy Mikołów pod kryterium ochrony zdrowia został zakwalifikowany do klasy A. Stanowi to dobry wynik zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt, że sam okręg śląski został zakwalifikowany do klasy C ze względu na przekroczenie dopuszczalnych norm jakości powietrza. Zagrożenie środowiska związane z występowaniem na terenie gminy azbestu jest stosunkowo nieduże. Najwięcej działek, na których odnotowuje się składowanie azbestu mieści się w samym mieście.

W gminie w latach 2010 – 2014 odnotowano wzrost zbierania zmieszanych odpadów komunalnych od mieszkańców.

Azbest największym zagrożeniem jest na terenie Łazisk Średnich, gdzie powierzchnia wyrobów zawierających azbest (są to głównie pokrycia dachowe) jest największa.

2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

2.5.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna

W strukturze funkcjonalnej gminy Łaziska Górne można wyróżnia się trzy zasadnicze jednostki strukturalne. Pierwszą stanowią Łaziska Górne charakteryzujące się funkcją usługową, gospodarczą i mieszkaniową. Drugą są Łaziska Dolne, w których dominuje funkcja mieszkaniowa i rolnicza. Trzecią stanowią Łaziska Średnie, w których skoncentrowana jest funkcja gospodarcza i mieszkaniowa. W gminie dominantę przestrzenną stanowią zespół przemysłowy Huty i Elektrowni Łaziska oraz elementy krajobrazowe, wśród których najważniejsze są hałdy „Skalny” i „Waleska”.

W Łaziskach Górnych zabudowa mieszkaniowa zlokalizowana jest w południowej części dzielnicy Brady, zajmuje również obszar na zachód od ulic Zielonej i Łącznej oraz na południe od ulicy Ryszki. W Łaziskach Dolnych zabudowa mieszkaniowa znajduje się na południe od ulicy Górniczej oraz w obszarze ulicy Mikołowskiej. W Łaziskach Średnich obszary przeznaczone na zabudowę mieszkaniową i usługową są zlokalizowane na północ od ulicy Wyrskiej oraz na północny – wschód od ulicy Wapiennej. Zabudowa Łazisk w przeważającej części ma charakter zwarty i niski. Znaczna większość mieszkańców gminy zamieszkuje budynki jednorodzinne lub dwurodzinne.

Rozproszone, niewielkie zespoły rolnicze zlokalizowane są na terenie całej gminy. Jednak znaczna część funkcji rolniczej realizowana jest na terenie kompleksów w Bradzie i Łaziskach Dolnych.

¹² Uchwała Nr IV/50/6/2014 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 5 maja 2014 r.

Tereny produkcyjne, magazynowe i usługowe skupione są głównie w Łaziskach Górnych oraz w obszarze dzielnicy Kopanina. Ogólnie należy stwierdzić, że Łaziska Górne są miastem o profilu przemysłowym, które skupia w swoich granicach wiele przedsiębiorstw z dziedziny energetyki, górnictwa, hutnictwa, przemysłu chemicznego czy komputerowego.

2.5.2. Struktura użytkowania gruntów

Gmina Łaziska Górne stanowi 8,6% powiatu mikołowskiego i 0,16% województwa śląskiego. Całkowita powierzchnia gminy wynosi 20 km².

Tabela 50. Powierzchnia całkowita gminy

jednostka terytorialna	Powierzchnia całkowita (km ²)
Polska	312679
woj. śląskie	12 333
powiat mikołowski	233
Łaziska Górne	20
Mikołów	79
Orzesze	84
Ornontowice	15
Wyry	35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Największą część gminy (45,3%) zajmują użytki rolne, których całkowita powierzchnia wynosi 910 hektarów. Lasy oraz tereny zadrzewione i zakrzewione zajmują w Łaziskach Górnych prawie 11% (219 ha). Natomiast powierzchnia terenów mieszkaniowych wynosi 263 hektarów, co stanowi 13% powierzchni gminy. Tereny przemysłowe zajmują 301 hektarów, czyli 15% terenów całej gminy. Tereny przeznaczone na rekreację i wypoczynek oraz nieużytki zajmują odpowiednio 54 i 50 hektarów, co odpowiada 2,7% oraz 2,5% powierzchni gminy Łaziska Górne.

Tabela 51. Struktura użytkowania gruntów w gminie

jednostka terytorialna	użytki rolne razem (ha)	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione (ha)	grunty pod wodami razem (ha)	tereny mieszkaniowe (ha)	tereny przemysłowe (ha)	tereny rekreacji i wypoczynku (ha)	nieużytki (ha)
Polska	18 717 088	9 658 505	648 560	315 578	116 586	64 911	474 926
woj. śląskie	629 714	412 912	18 709	47 818	17 975	7 831	14 265
powiat mikołowski	11 027	8 713	45	1 352	594	107	192
Łaziska Górne	910	219	0	263	301	54	50
Mikołów	4 372	2 247	21	527	113	40	83
Orzesze	3094	4 467	13	352	78	4	14
Ornontowice	860	422	4	75	78	7	8
Wyry	1791	1358	7	135	24	2	37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.5.3. Charakterystyka przestrzeni publicznych, w tym tereny rekreacyjne

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Łaziskach Górnych wspiera aktywność fizyczną organizując zajęcia z zakresu piłki nożnej, podnoszenia ciężarów, sztuk walki, kręgli, piłki ręcznej i siatkowej, lekkoatletyki i tenisa stołowego. Zimą w ramach działalności Ośrodka funkcjonuje lodowisko. Przy Ośrodku Sportu i Rekreacji funkcjonuje również Ośrodek Rekreacyjno – Sportowy „Żabka” oferujący mieszkańcom gminy basen pływacki, rekreacyjny oraz brodzik. Na rok 2015 zaplanowano 149 różnych imprez sportowych. Najważniejszymi imprezami sportowymi i w Łaziskach Górnych są : Międzynarodowy Turniej piłki ręcznej mężczyzn im. Jana Olszówki, Bieg przełajowy Łaziskie Liście im. Alojzego Kalei, Ogólnopolski Barbórkowy Turniej Kręglarski o Łaziskie Liście, Zawody w Narciarstwie Alpejskim o puchar Burmistrza Miasta Łaziska Górne.

Wspieraniu aktywności mieszkańców ma służyć również tzw. „Ścieżka Zdrowia” w okolicach stawów Klyta w Łaziskach Górnych. W ramach „Ścieżki Zdrowia” zorganizowano nowy plac zabaw dla dzieci oraz zewnętrzną siłownię dla dorosłych. Obecnie teren, po remoncie przeprowadzonym w 2013 roku, stanowi nowoczesną, przyjazną infrastrukturę pozwalającą na aktywne spędzanie wolnego czasu. Ścieżka ma długość 1,7 km, wyposażona jest w 15 stanowisk do ćwiczeń.

Na terenie Łazisk Górnych funkcjonuje 20 miejskich ogólnie dostępnych placów zabaw, na które składają się różnorodne urządzenia zabawowe. Utrzymaniem wszystkich miejskich placów zabaw zajmuje się Wydział Komunalny Urzędu Miejskiego w Łaziskach Górnych.

W południowej części miasta położony jest teren rekreacyjno – wypoczynkowy Ynzla. Obszar ten tradycyjnie był odwiedzany przez mieszkańców miasta i okolic w celu uprawiania sportów, spacerów oraz piknikowania. Zużyta infrastruktura została zastąpiona nową dzięki dofinansowaniu z Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 - 2013. Modernizacja tego terenu nadała mu atrakcyjny wygląd, zapewniający komfort i bezpieczeństwo użytkownikom.

Według danych ewidencyjnych obrazujących sposób wykorzystania gruntów w gminie tereny o przeznaczeniu rekreacyjno-wypoczynkowym zajmują nieco ponad 557 hektarów.

2.5.4. Dostępność komunikacyjna

Główną oś komunikacyjną gminy Łaziska stanowi droga krajowa numer 81 relacji Katowice – Wisła. Przez sąsiednie gminy biegną dwie drogi wojewódzkie nr 925 łącząca Rybnik z Bytomiem oraz nr 927 biegnąca w całości na terenie powiatu mikołowskiego. Ponadto w Łaziskach Górnych funkcjonuje rozwinięta sieć dróg powiatowych licząca 31,2 km oraz gminnych, których długość wynosi w sumie 60 km. Przez miasto przebiegają dwie linie kolejowe relacji Katowice – Rybnik, Racibórz – Wodzisław oraz Tychy – Jańkowice. W mieście funkcjonują dwie stacje kolejowe: dworzec kolejowy Łaziska Górne oraz stacja kolejowa Łaziska Górne Brada. Publiczna komunikacja autobusowa obsługiwana jest w Łaziskach Górnych przez MZK Tychy. Mieszkańcy mają do dyspozycji 8 linii autobusowych: 29, 45, 69, 25, 294, 655, dzięki którym mogą dotrzeć do wszystkich gmin powiatu mikołowskiego, a także do Katowic i Żor. Istniejący system obsługi komunikacyjnej obejmuje również linie obsługiwane przez PKS, który oferuje przejazdy na trasach Łaziska Górne – Katowice. Na terenie gminy funkcjonuje również darmowy przewoźnik zorganizowany przez Urząd Miast Łaziska Górne oferujący przejazdy na trasach Ł, M, N realizowanych wyłącznie w granicach gminy.

2.5.5. Zabytki

W Łaziskach Górnych znajduje się wiele zabytków pochodzących głównie z pierwszej połowy XX wieku. Są to zarówno obiekty sakralne, jak i świeckie. Do rejestru zabytków województwa śląskiego wpisane są następujące obiekty:

Ratusz w Łaziskach Górnych

Ratusz znajduje się w centrum, przy Placu Ratuszowym 1. Budynek wzniesiono w 1927 roku w stylu funkcjonalistycznym, rzadko występującym w niedużych miejscowościach Górnego Śląska. Budynek zachował do dziś pierwotną funkcję, jako siedziba władz miasta jest najważniejszym reprezentacyjnym gmachem użyteczności publicznej w Łaziskach Górnych.

Budynek Szkoły Podstawowej nr 1

Szkoła znajduje się przy ulicy Dworcowej 4. Budynek wzniesiono w 1915 roku w stylu modernistycznym - była to trzecia szkoła działająca w tym czasie w Łaziskach Górnych (wcześniejsze powstały w 1853 i 1880 roku). Po rozbiorce dwóch starszych budynków szkolnych (w 1937 roku rozebrano pierwszy, a w 1969 roku drugi z nich) stała się najstarszym tego typu obiektem w mieście.

Budynek Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej

Biblioteka znajduje się przy ulicy Świerczewskiego 1. Budynek powstał w 1913 roku i pierwotnie przeznaczony był na hotel. Budynek ten nie posiada wyraźnych cech stylowych, jednak jego architektura współgra z położonym w sąsiedztwie budynkiem przy ulicy Dworcowej 4 (Szkoła Podstawowa nr 1). Od 1990 roku do chwili obecnej mieści się w nim Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna.

Budynek szkoły (obecnie Gimnazjum nr 3)

Szkoła zlokalizowana jest przy ulicy Powstańców 6. Budynek został wzniesiony w latach 1928-1930 w stylu funkcjonalistycznym -nowoczesna, lecz funkcjonalna architektura budynku doskonale dostosowana była do szkolnego charakteru obiektu. Budynek zachował do dziś pierwotną funkcję jako placówka oświatowa.

Budynek Kościoła Parafialnego pw. Matki Boskiej Królowej Różańca Świętego

Kościół zlokalizowany jest przy ulicy Kościelnej 4. Został wzniesiony w kilku etapach w pierwszej połowie XX wieku w stylu eklektycznym o elementach neoromańskich i neogotyckich, oraz otoczenie tego kościoła - obecny wygląd kościoła parafialnego pod wezwaniem Matki Boskiej Królowej Różańca Świętego w Łaziskach Górnych jest wynikiem wielokrotnych przebudów i rozbudów świątyni. Założkiem dzisiejszej świątyni była kaplica wybudowana według projektu tu budowniczego Gregerackiego z Żor w latach 1892-1893. Architektura kościoła w Łaziskach Górnych o cechach eklektycznych łączy w sobie elementy stylu neoromańskiego i neogotyckiego.

Budynek Plebanii Kościoła Parafialnego pw. Matki Boskiej Królowej Różańca Świętego

Plebania znajduje się przy ulicy Kościelnej 4, wzniesiony w latach 1902-1903 w stylu domu robotniczego charakterystycznego dla osad przemysłowych z Górnego Śląska z przełomu XIX i XX wieku.

Budynek plebanii podobnie jak budynek kościoła powstał według projektu budowniczego Gregerackiego z Żor.

Budynek Kościoła Parafialnego pod wezwaniem męczeństwa św. Jana Chrzciciela

Kościół zlokalizowany jest przy ulicy Kardynała Wyszyńskiego 12. Został wzniesiony w latach 1937-1940 w stylu modernistycznym według projektu architekta Gambca. Kościół należy do grupy górnośląskich kościołów wybudowanych w stylu modernizmu (wraz z Kościołem Parafialnym pw. Męczeństwa Św. Jana Chrzciciela w Łaziskach Średnich), których charakterystycznymi cechami są proste, kubiczne formy, prawie w całości pozbawione zdobień.

2.5.6. Podsumowanie

Gmina Łaziska Górne stanowi 8,6% powiatu mikołowskiego i 0,16% województwa śląskiego. Całkowita powierzchnia gminy wynosi 20 km². W strukturze funkcjonalnej gminy Łaziska Górne można wyróżnić trzy zasadnicze jednostki strukturalne, z których każda charakteryzuje się inną dominującą na jej terenie działalnością.

Największą część gminy zajmują użytki rolne i tereny przemysłowe.

Najważniejszym terenem rekreacyjnym znajdującym się na terenie gminy jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Ponadto zalicza się do nich „Ścieżkę Zdrowia” oraz jest teren rekreacyjno-wypoczynkowy Ynzla.

Gmina charakteryzuje się atrakcyjnym położeniem blisko krajowych i wojewódzkich ciągów komunikacyjnych, co wpływa na dobrą dostępność gminy i jednocześnie stanowi jeden z potencjalnych elementów stymulujących rozwój gospodarczy. Dobre położenie komunikacyjne wraz z atrakcyjnym zasobem zabytków wpływają na atrakcyjność turystyczną gminy.

2.6. Sfera techniczna

2.6.1. Charakterystyka zasobu mieszkaniowego oraz budynków i budowli o innym przeznaczeniu

W Łaziskach Górnych w 2014 r. oddano 36 mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych. W stosunku do roku 2010 dynamika tego zjawiska wyniosła 54,5, co obok gminy Orzesze (dynamika=41,5) stanowi najniższą wartość w powiecie mikołowskim. Na uwagę zasługuje fakt, iż liczba mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych w mieście oddawanych w latach 2010-2014 nie charakteryzowała stała tendencja. Największą liczbę ww. mieszkań oddano do użytkowania w roku 2012 (130), najmniejszą natomiast w roku 2011 (28).

Tabela 52. Mieszkania w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Polska	130801	126474	148663	141160	139557	106,7
Woj. Śląskie	9727	9041	9197	9886	9323	95,8
Powiat mikołowski	358	276	397	409	310	86,6
Łaziska Górne	66	28	130	81	36	54,5
Mikołów	127	111	121	142	120	94,5
Orzesze	56	53	69	106	68	121,4
Ornontowice	53	41	14	24	22	41,5
Wry	56	43	63	56	64	114,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W gminie Łaziska Górne przeciętna powierzchnia użytkowa w 2014 r. wynosiła 69,9 m². W odniesieniu do pozostałych gmin powiatu mikołowskiego jest to najniższa wartość.

Wartość wskaźnika jest również niższa niż średnia dla województwa śląskiego oraz kraju. Na uwagę również zasługuje fakt, iż w latach 2010-2014w Łaziskach Górnych nastąpił również najniższy przyrost przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania wśród wszystkich gmin w powiecie (jedynie o 2 m²).

Tabela 53. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Polska	72,3	72,6	72,8	73,1	73,4	101,5
Woj. śląskie	69	69,3	69,6	69,9	70,2	101,7
Powiat mikołowski	81,5	82,1	82,8	83,8	84,5	103,7
Łaziska Górne	67,9	68,2	68,9	69,5	69,9	102,9
Mikołów	81,7	82,3	83	83,8	84,4	103,3
Orzesze	94,4	95	95,9	97,4	98,1	103,9
Ornontowice	85,6	86	86,5	87,3	87,8	102,6
Wiry	96,4	97,5	98,4	99,9	100,9	104,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Gminę Łaziska Górne w 2014 r. charakteryzowała jedna z wyższych wartości wskaźnika – mieszkania na 1000 mieszkańców – 359,6. W stosunku do roku 2010 wartość tego wskaźnika uległa niewielkim zmianom (dynamika 102,6). Wyższą wartość odnotowano jedynie w Mikołowie (368,6). Należy jednak zauważyć, że wartość wskaźnika dla Gminy była niższa niż dla kraju oraz województwa śląskiego.

Tabela 54. Mieszkania na 1000 mieszkańców

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Polska	349,6	352,6	356,1	359,9	363,4	103,9
Woj. śląskie	366,0	368,5	371,1	374,5	377,5	103,1
Powiat mikołowski	329,9	330,8	332,8	335,1	337,0	102,2
Łaziska Górne	350,4	350,5	353,9	357,4	359,6	102,6
Mikołów	359,0	360,7	364,0	365,8	368,6	102,7
Orzesze	244,2	245,3	246,4	249,6	250,4	102,5
Ornontowice	341,4	342,3	339,5	341,4	342,6	100,4
Wiry	329,6	329,3	328,5	328,6	330,4	100,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w 2014 r. w Łaziskach Górnych wynosiła jedynie 25,2 m². Była to jedna z najniższych wartości w powiecie mikołowskim. Niższą wartość wskaźnika odnotowano jedynie w gminie Orzesze – 24,6 m². Wartość ww. wskaźnika jest również niższa niż średnia dla powiatu mikołowskiego (28,5 m²), województwa śląskiego (26,5 m²) i kraju (26,7 m²).

Tabela 55. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Polska	25,3	25,6	25,9	26,3	26,7	105,5
Woj. śląskie	25,3	25,5	25,8	26,2	26,5	104,7
Powiat mikołowski	26,9	27,2	27,6	28,1	28,5	105,9
Łaziska Górne	23,8	23,9	24,4	24,8	25,2	105,9
Mikołów	29,3	29,7	30,2	30,7	31,1	106,1
Orzesze	23,0	23,3	23,6	24,3	24,6	107,0
Ornontowice	29,2	29,5	29,4	29,8	30,1	103,1
Wiry	31,8	32,1	32,3	32,8	33,3	104,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Na terenie Gminy Łaziska znajduje się 13 budynków, w których zlokalizowane są lokale socjalne. W budynkach znajduje się 151 lokali socjalnych o łącznej powierzchni 5172,90 m². Większość budynków (10) zostało wybudowanych przed 1970 rokiem.

Tabela 56. Zestawienie lokali socjalnych stanowiących własność Gminy Łaziska Górne

Lp.	Lokalizacja	Rok budowy budynku	Liczba lokali	Powierzchnia użytkowa mieszkań m ²	% udział gminy w nieruchomościach wspólnych
1.	Cieszyńska 2	1920	7	261,27	100
2.	Kolejowa 4	1924	8	357,90	100
3.	Dworcowa 41	1910	6	206,30	100
4.	22 Lipca 8	1924	4	139,60	100
5.	Wyrska 8	przed 1945	9	255,80	100
6.	Wyzwolenia 25	po 1945	6	288,56	100
7.	Wyzwolenia 36	1923	10	500,68	100
8.	Zwałowa 7	2001	22	583,94	100
9.	Chopina 13	2008	22	574,51	100
10.	Chopina 17	2004	24	997,80	100
11.	Moniuszki 14	1912	8	370,31	100
12.	Ogrodowa 46	1964	2	97,00	100
13.	Wyzwolenia 16	1968	23	539,23	100
Razem			151	5 172,90	

Źródło: opracowanie na podstawie danych dostarczanych przez Urząd Gminy

Lokale mieszkalne, inne niż socjalne, Gmina Łaziska Górne posiada w 12 lokalizacjach. Większość (10) budynków zostało wybudowanych przed 1970 r., w dwóch przypadkach występuje brak danych. W 12 lokalizacjach znajduje się 118 lokali stanowiących własność gminy. Łączna powierzchnia ww. lokali stanowi 5016,79 m².

Tabela 57. Zestawienie pozostałych lokali mieszkalnych stanowiących własność Gminy Łaziska Górne

Lp.	Lokalizacja (ulice)	Rok budowy budynku	Liczba lokali ogółem	Liczba lokali – stanowiących własność gminy	Powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem m ²	Powierzchnia użytkowa mieszkań stanowiących własność gminy m ²	% udział gminy w nieruchomościach wspólnych
1.	Szarotki 2	1963	36	20	1633,40	877,00	55,33
2.	Szarotki 4	1963	32	14	1056,00	462,99	43,75
3.	Szarotki 6	1963	32	10	991,97	330,00	31,48
4.	Chopina 2	1950	18	8	799,03	352,90	43,38
5.	Chopina 6	1950	18	11	799,02	495,68	62,02
6.	Świerckiego 1b	1951	27	13	1217,98	538,98	44,49

Lp.	Lokalizacja (ulice)	Rok budowy budynku	Liczba lokali ogółem	Liczba lokali – stanowiących własność gminy	Powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem m ²	Powierzchnia użytkowa mieszkań stanowiących własność gminy m ²	% udział gminy w nieruchomościach wspólnych
7.	Świerczewskiego 1c	1951	21	7	1087,70	395,00	34,33
8.	Dworcowa 21	1950	12	1	703,50	52,00	12,18
9.	Dworcowa 47 a	1949	21	15	1086,00	755,00	71,28
10.	Orzeska 6 i 8	1928	23	17	977,0	694,00	71,28
11.	Dworcowa 32/12	Bd	1	1	40,88	40,88	100
12.	Wyryska 6/16	Bd	1	1	23,35	23,35	100
Razem			242	118	10415,83	5016,79	

Źródło: opracowanie na podstawie danych dostarczanych przez Urząd Gminy

Większość budynków w gminie stanowią budynki wybudowane po 1970 roku. Najwięcej budynków powstałych przed 1970 rokiem znajduje się na terenie Łazisk Dolnych, najmniej takich budynków zlokalizowanych jest w Łaziskach Średnich. W żadnej jednostce liczba budynków sprzed 1970 roku nie stanowi więcej niż 48% wszystkich budynków, co może oznaczać, że budynki znajdujące się na terenie gminy Łaziska są w dostatecznym lub dobrym stanie technicznym.

Tabela 58. Odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem

jednostka terytorialna	budynki przed 1970	wszystkie budynki	%
Łaziska Górne	1692	3492	48,4
Łaziska Dolne	391	912	42,8
Łaziska Średnie	703	1841	38,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy

2.6.2. Infrastruktura techniczna

W Łaziskach Górnych 100% mieszkańców, w 2014 r., korzystało z sieci wodociągowej. W odniesieniu do jednostek referencyjnych jest to najwyższy wynik w powiecie mikołowskim. Wynik ten jest również wyższy od średniej dla województwa śląskiego oraz kraju.

Tabela 59. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Polska	87,4	87,6	87,9	88	91,6	104,81
Woj. śląskie	93,3	93,4	93,6	93,6	95,6	102,47
Powiat mikołowski	95,1	95,1	95,2	95,5	98,8	103,89
Łaziska Górne	98,9	98,9	98,9	99	100	101,11
Mikołów	97,3	97,4	97,4	98	98	100,72
Orzesze	91,2	91,3	91,5	91,7	99,5	109,10
Ornontowice	88,6	88,7	88,2	88,9	99,9	112,75
Wyry	86,6	86,8	87,5	87,8	97,2	112,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Łaziskach Górnych aż 89,9% mieszkańców, w 2014 r., korzystało z sieci kanalizacyjnej. W odniesieniu do jednostek referencyjnych jest to najwyższy wynik w powiecie mikołowskim (średnia dla powiatu=71,3%). Nieznacznie niższy wynik został odnotowany w Mikołowie (80,2%). Odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej był również wyższy od średniej dla województwa śląskiego oraz kraju. Należy zauważyć, iż za lata 2010-2014 Łaziska Górne charakteryzowała najniższa dynamika ww. zjawiska w całym powiecie (dynamika=101,01).

Tabela 60. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Polska	62	63,5	64,3	65,1	68,7	110,81
Woj. śląskie	69	70,1	70,9	71,5	75,8	109,86
Powiat mikołowski	62,3	63,3	64,3	66,7	71,3	114,45
Łaziska Górne	89	89,2	89,6	89,8	89,9	101,01
Mikołów	66,9	67,5	69,6	73,3	80,2	119,88
Orzesze	36,8	38,9	38,9	39,8	40,5	110,05
Ornontowice	42,7	46	46,5	48,5	49,3	115,46
Wry	38,4	40,6	41,4	48,4	69	179,69

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Łaziskach Górnych z sieci gazowej w 2014 r. korzystało łącznie 68,4% mieszkańców. W odniesieniu do jednostek referencyjnych jest to najwyższy wynik w powiecie mikołowskim (średnia dla powiatu=52,5%). Nieznacznie niższy wynik został odnotowany w Mikołowie (66,1%). Odsetek korzystających z sieci gazowej również był wyższy od średniej dla województwa śląskiego oraz kraju.

Tabela 61. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Polska	52,5	52,5	52,4	52,4	52,2	99,43
Woj. śląskie	61,4	61,3	62,6	62,5	62,4	101,63
Powiat mikołowski	50,9	50,8	52,9	52,7	52,5	103,14
Łaziska Górne	66,5	66,4	68,7	68,7	68,4	102,86
Mikołów	65,2	65,2	66,5	66,2	66,1	101,38
Orzesze	14	14	17,8	17,6	17,4	124,29
Ornontowice	16,3	16,3	16,8	16,8	17	104,29
Wry	51,9	51,9	55,4	55,7	56,1	108,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.6.3. Podsumowanie

W ostatnich latach następowało zmniejszanie się liczby mieszkań oddawanych do użytku w nowych budynkach mieszkalnych. W gminie Łaziska Górne przeciętna powierzchnia użytkowa w 2014 r. wynosiła 69,9 m². Wartość tego wskaźnika w ciągu kilku lat nieznacznie się zwiększyła. Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców utrzymuje się na stabilnym, wysokim poziomie. Na przestrzeni 5 lat uległa niewielkim zmianom. Gmina charakteryzuje się drugim najniższym w powiecie średnim wskaźnikiem powierzchni użytkowej na 1 mieszkańca.

Na terenie gminy znajduje się 13 lokali socjalnych, z których znaczna większość została wybudowana przed 1970 rokiem. Inne budynki, nie stanowiące zasobu komunalnego gminy, są nowsze, wybudowano je po 1970 roku.

W Łaziskach Górnych 100% mieszkańców korzysta z instalacji wodociągowej, 89,9% z kanalizacji i blisko 68,5% z instalacji gazowej. Odnosnie wszystkich tych elementów wartości osiągnięte przez gminę Łaziska były najwyższymi w całym powiecie.

2.7. Wyniki badania ankietowego

W dniach 18.03-03.03 zrealizowane zostało badanie ankietowe w ramach prac nad „Podstrategią kształtowania przestrzeni publicznej (w tym rewitalizacji obszarów zdegradowanych i działania na rzecz rozwoju przestrzeni publicznych służących wzmocnieniu lokalnych więzi społecznych oraz opieki nad zabytkami) na lata 2016-2025 wraz z Planem Operacyjnym”.

2.7.1. Metodologia

Badanie było prowadzone z zastosowaniem połączenia dwóch metod zbierania danych (mixed mode): ankiety internetowej do samodzielnego wypełniania oraz wywiadów kwestionariuszowych.

Wywiady kwestionariuszowe PAPI to tradycyjna forma zbierania danych podczas bezpośredniej rozmowy z respondentem. Ankieter przeprowadza wywiad w oparciu o kwestionariusz, na którym zapisuje odpowiedzi, co zmniejsza ryzyko braków odpowiedzi oraz błędów czy wypełnianiu ankiet.

Ankieta internetowa do samodzielnego wypełniania CAWI (ang. Computer-Assisted Web-Interview) to technika badań ilościowych wykorzystująca nowoczesne technologie. Jej główną zaletą jest to, że respondenci mogą wypełnić formularz w dogodnym dla siebie miejscu i czasie, co zwiększa liczbę osób gotowych wziąć udział w badaniu. Istotne jest również wysokie poczucie anonimowości, sprzyjające udzielaniu szczerych odpowiedzi. Kwestionariusz ankiety został zamieszczony na należącej do wykonawcy platformie internetowej CyfrowaDemokracja.pl.

2.7.2. Próba

Łącznie w badaniu wzięło udział 381 osób. Próba była zrównoważona płciowo. Wśród grup wiekowych nieznacznie przeważały osoby poniżej 25 roku lat oraz pomiędzy 55 a 64 rokiem życia.

Tabela 62. Respondenci według płci i wieku

Płeć	Kobieta		Mężczyzna		Łącznie	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Poniżej 25 lat	37	9,71%	38	9,97%	75	19,69%
25-34 lata	30	7,87%	29	7,61%	59	15,49%
35-44 lata	30	7,87%	28	7,35%	58	15,22%
45-54 lata	31	8,14%	29	7,61%	60	15,75%
55-64 lata	48	12,60%	35	9,19%	83	21,78%
65 i więcej	23	6,04%	23	6,04%	46	12,07%
Łącznie	199	52,23%	182	47,77%	381	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=381

Jeśli chodzi o wykształcenie Respondentów to najwięcej było osób z wykształceniem średnim. Dość licznie reprezentowani byli również absolwenci zasadniczych szkół zawodowych.

Tabela 63. Respondenci według wykształcenia

Odpowiedź	Liczba	%
Podstawowe lub gimnazjalne	44	11,55%
Zasadnicze zawodowe	110	28,87%
Średnie	164	43,04%
Wyższe	63	16,54%
Łącznie	381	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=381

Wielkości prób mieszkańców poszczególnych dzielnic były zbliżone. Jest to ważne z punktu widzenia całościowej diagnozy gminy.

Tabela 64. Respondenci według dzielnicy zamieszkania

Odpowiedź	Liczba	%*
Łaziska Górne	151	39,95%
Łaziska Średnie	122	32,28%
Łaziska Dolne	105	27,78%

Źródło: badanie mixed mode, n=381

*Bez braków danych

Ważne jest również to, że ponad połowa osób biorących udział w badaniu urodziła się w gminie Łaziska. Wśród pochodzących spoza gminy przeważają takie, które przeprowadziły się tu ponad 15 lat temu. Tak duże doświadczenie Respondentów pozytywnie wpływa na trafność wyników badania.

Tabela 65. Respondenci według czasu zamieszkania w gminie

Odpowiedź	Liczba	%
Od urodzenia	197	51,71%
Powyżej 15 lat	111	29,13%
9-15 lat	42	11,02%
5-8 lat	20	5,25%
Poniżej 5 lat	11	2,89%
Łącznie	381	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=381

2.7.3. Wyniki badania

Pierwsze pytanie ankiety dotyczyło ogólnej oceny gminy jako miejsca zamieszkania. Ponad połowa Respondentów wybrała umiarkowanie pozytywną odpowiedź (*dobrze*), można też zwrócić uwagę, że zdecydowanie negatywna odpowiedź (*bardzo źle*) nie została wybrana ani razu. Można więc uznać, że mieszkańcy są w znacznej mierze zadowoleni z życia w Łaziskach.

Tabela 66. Oceny gminy jako miejsca zamieszkania

Odpowiedź	Liczba	%
Bardzo dobrze	50	13,12%
Dobrze	211	55,38%
Średnio	105	27,56%
Źle	15	3,94%
Bardzo źle	0	0,00%
Łącznie	381	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=381

Analiza odpowiedzi na to pytanie w podziale na dzielnice wskazuje, że nieco mniej zadowoleni są mieszkańcy Łazisk Dolnych, gdzie wystąpił zarazem niższy odsetek odpowiedzi pozytywnych (*bardzo dobrze* i *dobrze*) i wyższy negatywnych (*źle*).

Tabela 67. Oceny Gminy jako miejsca zamieszkania w podziale na dzielnice

Odpowiedź	Dzielnica*		
	Łaziska Górne	Łaziska Średnie	Łaziska Dolne
Bardzo dobrze	17,88%	9,84%	10,48%
Dobrze	57,62%	57,38%	49,52%
Średnio	21,19%	30,33%	33,33%
Źle	3,31%	2,46%	6,67%
Bardzo źle	0,00%	0,00%	0,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=381

*Bez braków danych

Respondenci zostali następnie poproszeni o wskazanie najważniejszych problemów społecznych w gminie. Rozkład odpowiedzi wskazuje, że priorytetowe znaczenie przypisywane jest problemowi *bezrobocie*. Na drugim miejscu pod względem częstości wyborów znalazł się *wandalizm*.

Tabela 68. Najważniejsze problemy społecznej w gminie (pytanie wielokrotnego wyboru)

Odpowiedź	Liczba wskazań	%
Bezrobocie	225	28,99%
Ubóstwo	74	9,54%
Przestępczość	31	3,99%
Niski poziom wykształcenia mieszkańców	29	3,74%
Brak aktywności mieszkańców	86	11,08%
Niski poziom zaufania w społeczeństwie	21	2,71%
Bezdomność	83	10,70%
Uzależnienia	63	8,12%
Przemoc w rodzinie	5	0,64%
Wykluczenie społeczne	6	0,77%
Wandalizm	150	19,33%
Inne	3	0,39%

Źródło: badanie mixed mode, n=381

Kolejne pytania dotyczyły miejsc występowania różnych rodzajów problemów. W przypadku wszystkich z nich najwięcej wskazań dotyczyło Łazisk Górnych, zaś najmniej – Łazisk Dolnych.

Tabela 69. Dzielnice, gdzie występują poszczególne rodzaje problemów (pytanie wielokrotnego wyboru)

Odpowiedź	Problemy społeczne	Problemy środowiskowe	Problemy gospodarcze	Problemy przestrzenno - funkcjonalne	Problemy techniczne	Indeks problemów *
Łaziska Górne	150	140	150	140	144	38,01%
Łaziska Średnie	130	120	124	117	120	32,07%
Łaziska Dolne	97	85	106	106	90	25,41%

Źródło: badanie mixed mode, n=381

*Indeks stanowi proporcje pomiędzy rzeczywistą liczbą wskazań a maksymalną możliwą liczbą wskazań na daną dzielnicę (która wynosi pięciokrotność liczby osób biorących udział w badaniu – w sytuacji gdyby wszyscy Respondenci wskazali daną dzielnicę w odniesieniu do każdego typu problemów)

Wszystkie dzielnice są podobne pod względem struktury występujących w nich problemów - można zauważyć, że problemy we wszystkich sferach pojawiają się ze zbliżoną częstotliwością. Tym samym można uznać, że nie gmina nie posiada jednoznacznych, łatwych do zdefiniowania obszarów problemowych.

Tabela 70. Struktura wskazywanych problemów w poszczególnych dzielnicach (pytanie wielokrotnego wyboru)

Problemy	Łaziska Górne		Łaziska Średnie		Łaziska Dolne	
Problemy społeczne	150	20,72%	130	21,28%	97	20,04%
Problemy środowiskowe	140	19,34%	120	19,64%	85	17,56%
Problemy gospodarcze	150	20,72%	124	20,29%	106	21,90%
Problemy przestrzenno-funkcjonalne	140	19,34%	117	19,15%	106	21,90%
Problemy techniczne	144	19,89%	120	19,64%	90	18,60%

Źródło: badanie mixed mode, n=381

W zakresie aktualnego poziomu zabytków i opieki nad nimi najliczniejsze były oceny ambiwalentne (*średnio*). Co więcej odsetki odpowiedzi pozytywnych (*bardzo dobrze* i *dobrze*) i wyższy negatywnych (*bardzo źle* i *źle*) były bardzo zbliżone, z nieznaczną przewagą tych pierwszych. Brak jednoznacznej opinii mieszkańców w tej kwestii może być związany z niewielkim społecznym zainteresowaniem kwestią obiektów zabytkowych.

Tabela 71. Oceny aktualnego poziomu ochrony zabytków i opieki nad nimi w Gminie

Odpowiedź	Liczba	%
Bardzo dobrze	4	1,05%
Dobrze	85	22,31%
Średnio	211	55,38%
Źle	65	17,06%
Bardzo źle	16	4,20%
łącznie	381	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=381

Następne pytanie dotyczyło lokalizacji zabytków wymagających lepszej ochrony i opieki. Ponad połowa Respondentów była zdania, że znajdują się one w Łaziskach Dolnych.

Tabela 72. Dzielnice gdzie znajdują się zabytki, które wymagają lepszej ochrony i opieki w przyszłości (pytanie wielokrotnego wyboru)

Odpowiedź	Liczba wskazań	%
Łaziska Górne	109	31,50%
Łaziska Średnie	60	17,34%
Łaziska Dolne	177	51,16%

Źródło: badanie mixed mode, n=381

Poniższa tabela zawiera najczęściej wymieniane zabytki w poszczególnych dzielnicach.

Tabela 73. Zabytki, które wymagają lepszej ochrony i opieki w przyszłości (pytanie wielokrotnego wyboru)

Miejscowość	Zabytki
Łaziska Górne	kościół Matki Boskiej Królowej Różańca Świętego, bunkry, budynek szkoły nr 1
Łaziska Średnie	kościół p.w. Męczeństwa Św. Jana Chrzciciela, Pomnik Ofiar Walki o Wyzwolenia Narodowe i Społeczne
Łaziska Dolne	wieża ciśnienia, bunkry

Źródło: badanie mixed mode, n=381

Jako lokalizacje o szczególnym znaczeniu dla lokalnej społeczności (jako miejsca spotkań, spędzania wolnego czasu i wspólnego działania) najczęściej wskazywane były MOSIR „Żabka” (71 osoby czyli 18,64% próby) oraz okolice stawów Klyta (53, 13,91%) a także zieleniec „Małpi gaj” (37, 9,71%).

Na zakończenie Respondenci zostali jeszcze poproszeni o wskazanie jakie grupy powinny być ich zdaniem głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych. Najczęściej wybierane były odpowiedzi *rodziny z małymi dziećmi* oraz *młodzież*.

Tabela 74. Grupy, które powinny być zdaniem Respondentów głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w ich miejscu zamieszkania

Odpowiedź	Liczba wskazań	%
Rodziny z małymi dziećmi	220	23,50%
Rodziny wielodzietne	4	0,43%
Dzieci	101	10,79%
Młodzież	210	22,44%
Seniorzy	120	12,82%
Osoby niepełnosprawne	85	9,08%
Osoby bezrobotne	159	16,99%
Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym	19	2,03%
Osoby zagrożone patologiami (alkoholizm, narkomania, przestępczość, itp.)	15	1,60%
Właściciele obiektów zabytkowych	3	0,32%
Łącznie	936	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=381

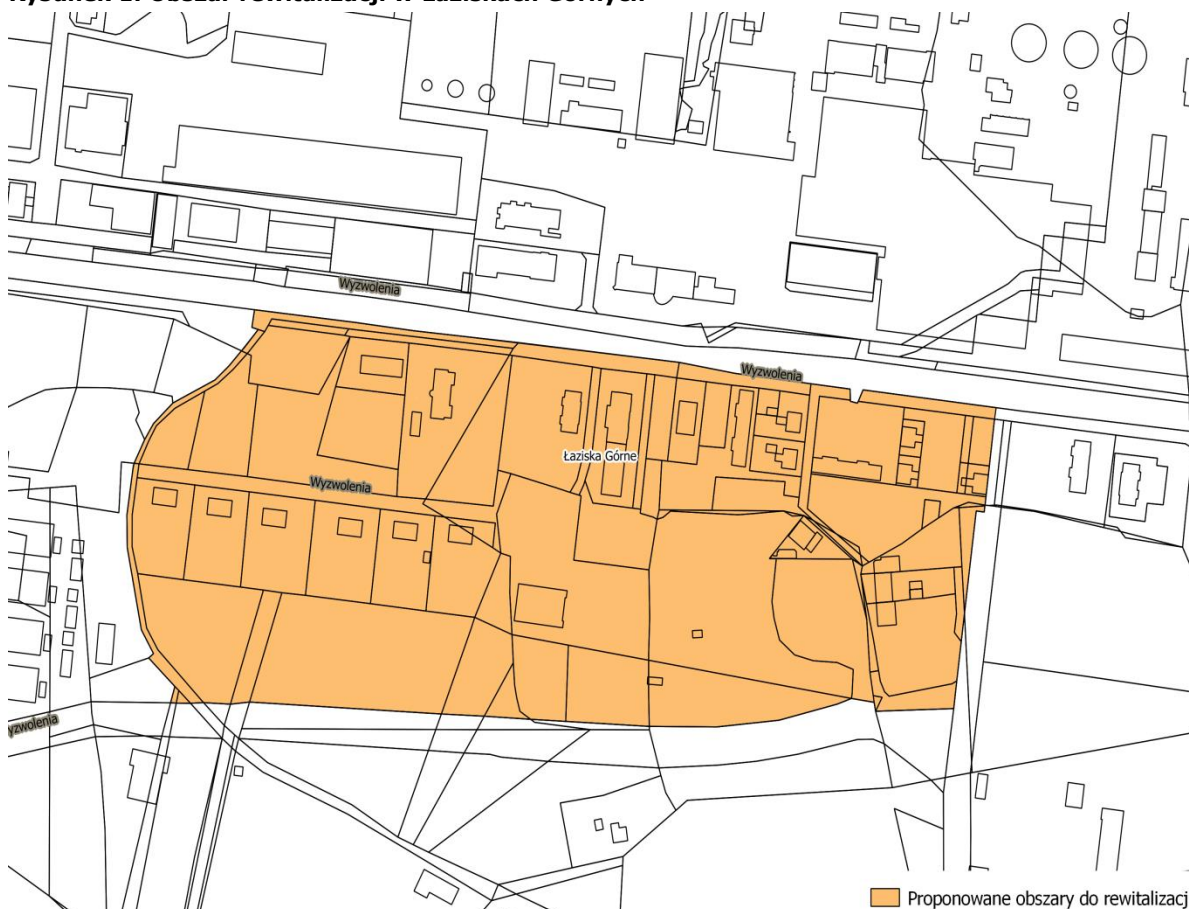
3. Zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji

Wskazuje się, że współcześnie jedną z podstawowych przesłanek dla tworzenia Lokalnych Programów Rewitalizacji jest współwystępowanie problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych i technicznych. Ich spiętrzenie się i nawarstwienie prowadzi do wytworzenia trudnej sytuacji na niektórych terenach gminy. Planowane działania rewitalizacyjne mają na celu poprawę sytuacji obszarów najbardziej zdegradowanych poprzez przywrócenie i poprawę pożądanych funkcji. Podjęte zostaną działania „miękkie” obejmujące sferę społeczną, jak i „twarde” znajdujące wyraz w projektach inwestycyjno-infrastrukturalnych. Analiza uwarunkowań obecnej sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej gminy miasta pozwala zidentyfikować najważniejsze problemy przestrzenne oraz zagrożenia i na tej podstawie m.in. wskazać kierunki potrzeb rewitalizacyjnych.

Obszar objęty działaniami rewitalizacji zamieszkuje 4935 osób, co stanowi 22,01% mieszkańców miasta oraz zajmuje powierzchnię 120,93 ha, co stanowi 6,03% powierzchni gminy. Na wyznaczonym terenie następuje nagromadzenie problemów dotyczących sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, jak i technicznej, dla których wskaźniki znacznie przewyższają średnią gminną. Wyznaczony obszar rewitalizacji znajduje się w Łaziskach Górnych i Łaziskach Średnich.

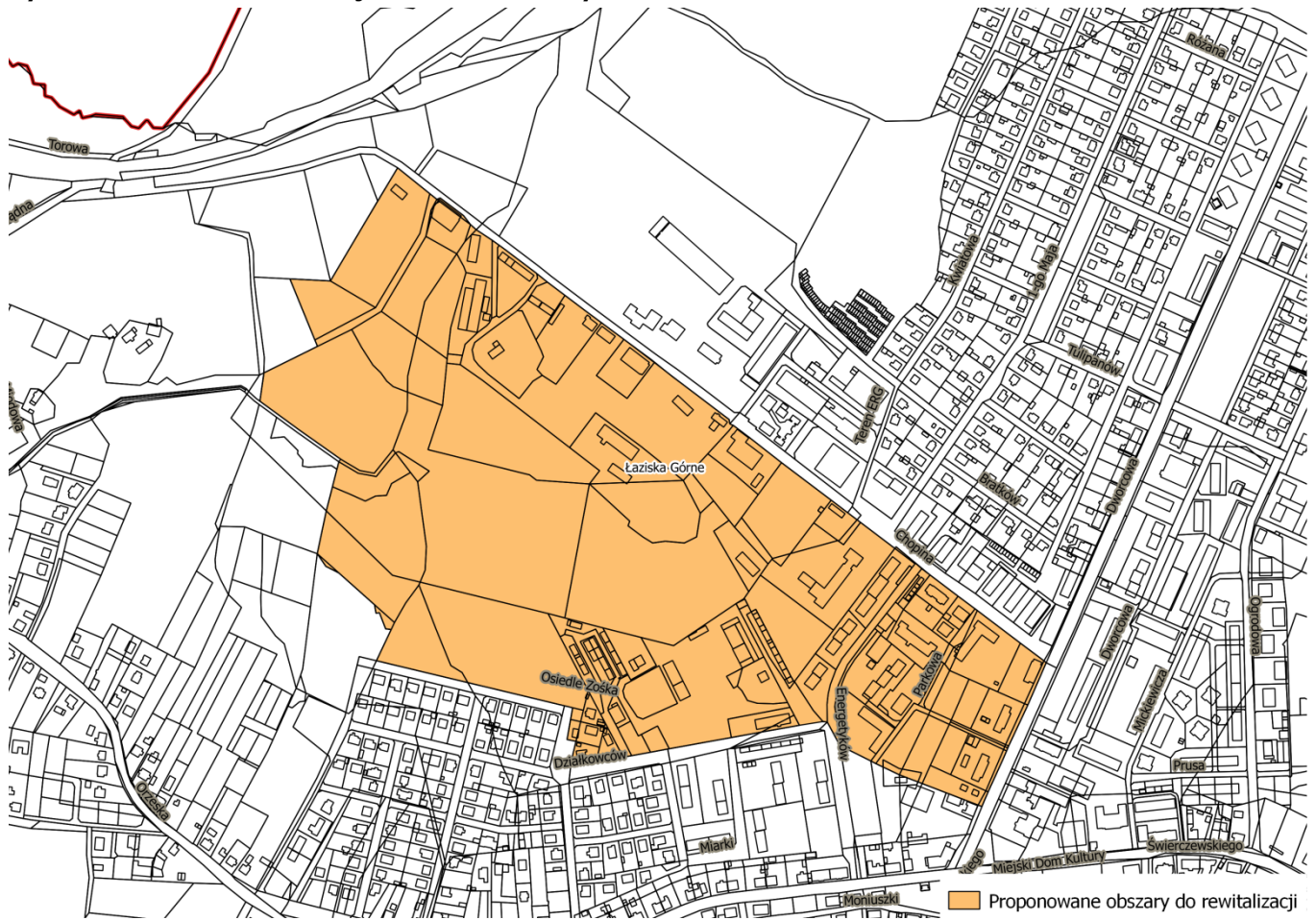
W Łaziskach Górnych obszar rewitalizacji ograniczają ulice Chopina, Dworcowa, Działkowców, Energetyków, Parkowa, Wyzwolenia, Zawadzkiego.

Rysunek 1. Obszar rewitalizacji w Łaziskach Górnych



Źródło: opracowanie własne na podstawie

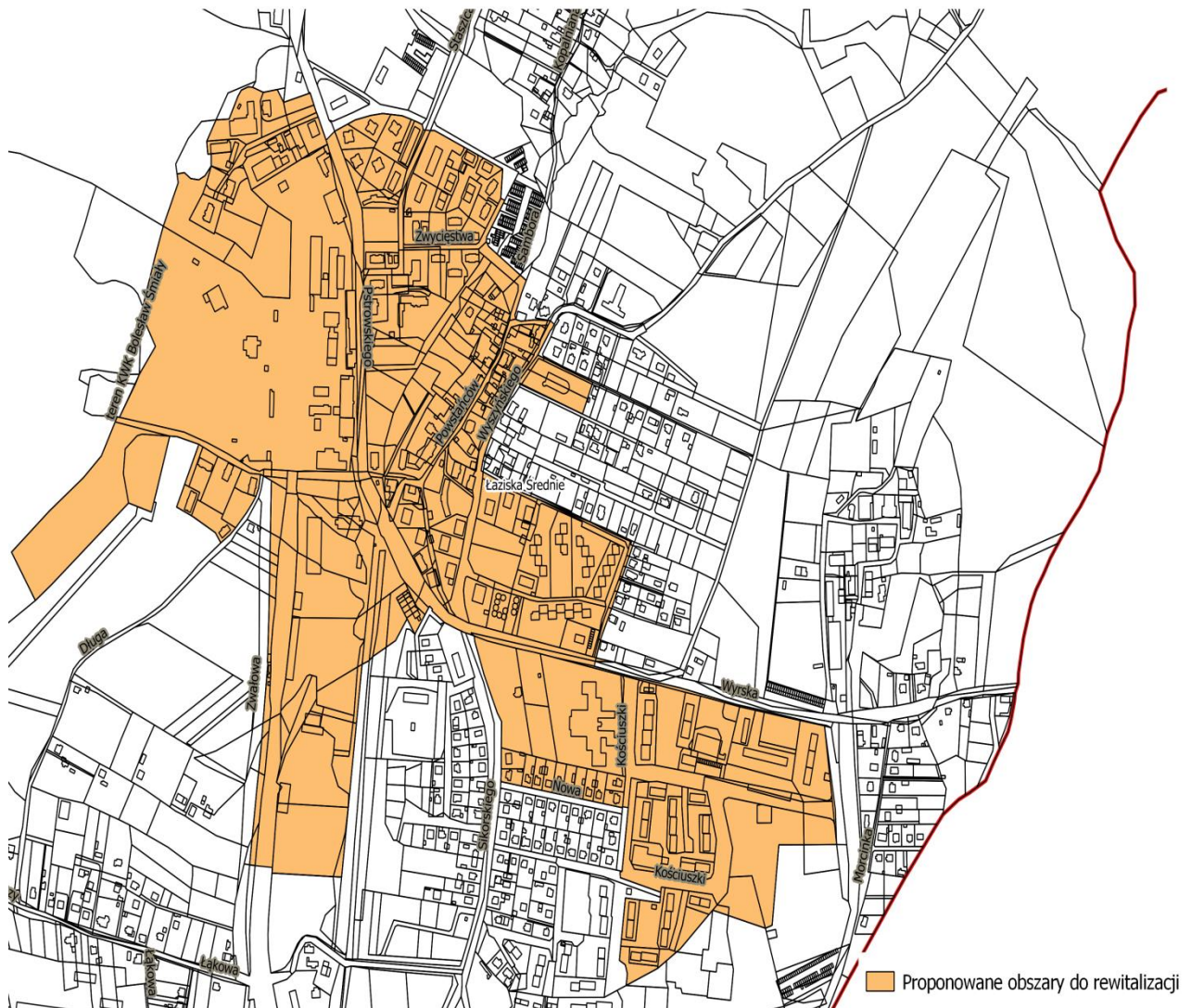
Rysunek 2. Obszar rewitalizacji w Łaziskach Górnych



Źródło: opracowanie własne

W Łaziskach Średnich w obszar rewitalizacji wchodzi ulice Powstańców, Wyszyńskiego, Pstrowskiego, Zwycięstwa, Staszica, Kościuszki, Nowa, Wyrśka, Sikorskiego, Głowińskiego.

Rysunek 3. Obszar rewitalizacji w Łaziskach Średnich



Źródło: opracowanie własne

Mieszkańcy obszaru problemowego to głównie osoby z problemami socjalno-bytowymi, społecznymi, wśród których można wymienić między innymi uzależnienia. Obecne tu są również inne liczne przejawy patologii społecznych. Ponadto zauważalne jest tu nawarstwianie się problemów społecznych oraz ich długotrwały charakter, często przekazywany dzieciom (dziedziczenie biedy i wielopokoleniowy charakter problemów społecznych). Wysoki udział osób korzystających z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych może świadczyć o niskich dochodach mieszkańców obszaru. Jednym z podstawowych zadań staje się uchronienie najmłodszych mieszkańców od powielania wzorców poprzednich pokoleń. Wśród zidentyfikowanych problemów należy wskazać zaburzone relacje rodzinne, złe wzorce i doświadczenia wyniesione z dzieciństwa, zaniedbania pedagogiczne oraz niesamodzielność. Wymienione czynniki wpływają na obniżanie poziomu bezpieczeństwa – na co wskazuje wysoka liczba rejestrowanych wykroczeń i przestępstw w skali gminy, a także pojawiające się przestępstwa na tle narkotykowym. Diagnoza jednoznacznie wskazuje na zazębianie się i współistnienie na omawianym obszarze poważnych problemów bezrobocia, nadużywania

alkoholu i niechęci do współpracy. Istnienie osiedli socjalnych wpływa na izolację osób potrzebujących pomocy, jednocześnie powodując tworzenie się obszarów stanowiących nawarstwienie problemów społecznych, przestrzennych i gospodarczych.

W sferze środowiskowej najważniejsze problemy wynikają z aktywnej działalności przemysłu. Ponadto na tę sferę ujemnie może wpływać niska świadomość ekologiczna mieszkańców i przedsiębiorców.

W kwestiach technicznych należy wskazać na niską jakość tkanki mieszkaniowej, co wynika z tego, że znaczną część budynków stanowią budynki stare, zaniedbane. Udział budynków kilkudziesięcioletnich i starszych powoduje największą potrzebę podejmowania tam prac remontowych.

W sferze zagospodarowania przestrzeni można wskazać kilka zasadniczych problemów. Po pierwsze ważnym obszarem problemowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej jest nieład architektoniczny w centrum miasta. Można wskazać na współzależność między zdegradowanym centrum, a niedoborem oferty rekreacyjnej i kulturalnej, a co za tym idzie niską aktywnością społeczną mieszkańców. W tym miejscu należy wspomnieć również o niewykorzystanym potencjale muszli koncertowej i niezabudowanej przestrzeni wokół ERG-u i w rejonie ulicy Parkowej. To wpływa na postrzeganie gminy jako miejsca, które dysponuje ograniczoną ofertą kulturalną i rozrywkową. Ponadto wskazuje się na istnienie licznych terenów niezabudowanych, które stanowią potencjalną przestrzeń dla rozwoju inwestycji, przedsiębiorczości lub rekreacji.

Sfera gospodarcza nie charakteryzuje się wyraźnymi, jednoznacznymi obszarami problemowymi. Należy podkreślić, że głównymi pracodawcami w gminie są duże zakłady pracy. Potencjalną barierą, jaka może pojawić się w sferze gospodarczej jest nadmierne uzależnienie od ww. zakładów, które w momencie upadku lub likwidacji wygenerują znaczną liczbę osób bezrobotnych. Z kolei zakreślona tu negatywna sytuacja może przełożyć się na powstanie problemów w sferze społecznej takich jak ubóstwo czy patologie.

Podsumowując, trudno jednoznacznie wskazać obszary problemowe występujące w sferach społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. Poniżej zamieszczono zbiorczą tabelę obrazującą najważniejsze zidentyfikowane problemy ww. sfer występujące w gminie.

Tabela 75. Zidentyfikowane problemy z sferach społecznej, gospodarczej, technicznej i środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej

Sfera społeczna	Sfera techniczna i środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera gospodarcza
<ul style="list-style-type: none"> Obszar zamieszkiwany przez rodziny z problemami socjalno-bytowymi, społecznymi m.in. uzależnieniami Dziedziczenie ubóstwa, problemy wielopokoleniowe Niski poziom bezpieczeństwa, pojawiające się interwencje policji (w szczególności przy ul. Zwałowej, Kościuszki) 	<ul style="list-style-type: none"> Tkanka mieszkaniowa niskiej jakości, stare budownictwo, stare familoki Problemy środowiskowe związane z działalnością przemysłu 	<ul style="list-style-type: none"> Niewystarczająco wykorzystane tereny przy zakładzie pracy Niewykorzystany potencjał muszli koncertowej i niezabudowanej przestrzeni publicznej w centrum miasta, rejonie ERG-u i ul. Parkowej Nieład architektoniczny w centrum miasta 	<ul style="list-style-type: none"> Uzależnienie terenu od dużych zakładów pracy – ich upadek może spowodować powstanie strefy ubóstwa



Sfera społeczna	Sfera techniczna i środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera gospodarcza
<ul style="list-style-type: none">W obrębie ulicy Chopina zlokalizowane są budynki socjalne, przy ul. Wyzwolenia planowane jest powstanie mieszkań socjalnych i prowadzenie działań profilaktycznych na tym obszarze			

4. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja przedstawia pożądaną obraz w danym okresie. Jest opisem wizerunku obszarów rewitalizowanych w przyszłości.

Wizja powinna być motywująca, określając pozytywny obraz uwzględniający lokalne i zewnętrzne uwarunkowania.

Wizja wyznaczonych obszarów do rewitalizacji w 2025 r. po przeprowadzeniu rewitalizacji jest następująca:

Obszar rewitalizowany zamieszkiwany jest przez zintegrowaną społeczność, która wzmacnia tworzenie więzi lokalnych i międzypokoleniowych poprzez wspólnie inicjowane działania na rzecz otaczającej przestrzeni. Standard życia mieszkańców na obszarach znacząco się poprawił dzięki zapewnieniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, a także dzięki zagospodarowaniu wspólnej przestrzeni stanowiącej teraz miejsce do integracji, a także prowadzenia własnej działalności. Zdegradowane dotychczas obszary charakteryzują się nowoczesnością, przyjaznością, wysoką jakością środowiska, a przede wszystkim są zamieszkiwane przez zaradnych społecznie i gospodarczo mieszkańców.

Zakładana wizja będzie mogła zostać osiągnięta dzięki realizacji celów i działań rewitalizacyjnych, które aby zapewnić komplementarność procesu rewitalizacji odnoszą się do wszystkich sfer rewitalizacji. Wizja w dużej mierze odnosi się do **sfer społecznej** poprzez nawiązanie do zintegrowanej społeczności budującej kapitał społeczny i zaradnej społecznie (przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu). **Sfera techniczna i przestrzenno-funkcjonalna** ma odzwierciedlenie w odpowiednich warunkach mieszkaniowych oraz zagospodarowaniu przestrzeni przez co rozumie się z jednej strony wykorzystanie do tej pory zdegradowanych obszarów przemysłowych, zaniedbanych terenów zieleni, a także poprawę warunków technicznych obiektów użyteczności publicznej. Działania rewitalizacyjne zostaną także podjęte w **sferze środowiska**, dzięki czemu mieszkańcy będą mieli dostęp do środowiska wysokiej jakości. Poprawa w **sferze gospodarczej** dotyczy z jednej strony mieszkańców – obszary będą zamieszkiwane przez zaradnych gospodarczo mieszkańców, ale także dotyczy ożywiania gospodarczego obszarów dzięki zapewnieniu ku temu odpowiedniej przestrzeni.

5. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań

Wizja przedstawia stan obszarów w przyszłości, aby było możliwe osiągnięcie tej wizji konieczne jest wyznaczenie celów rewitalizacji, które będą kierunkowały podejmowane działania na osiągnięcie zakładanych rezultatów. Wizja powinna być motywująca, określając pozytywny obraz uwzględniający lokalne i zewnętrzne uwarunkowania. Poniżej prezentowana jest zakładana struktura elementów Programu Rewitalizacji:



Cel nadrzędny rewitalizacji stanowi najogólniejszą koncepcję działania w rozpoczętym procesie wyprowadzania obszarów ze stanu kryzysowego. Jest to także zobowiązanie na przyszłość dla wszystkich podmiotów zaangażowanych w prowadzenie działań rewitalizacyjnych.

Nadrzędnym celem rewitalizacji jest:

Zagwarantowanie wysokiej jakości życia na obszarach rewitalizowanych i zapewnienie warunków do rozwoju społeczno-gospodarczego.

Wyznaczony cel nadrzędny wynika ze zidentyfikowanych problemów i potrzeb rewitalizacyjnych oraz ma przyczynić się do odnowy i ożywienia obszarów obecnie wyznaczonych jako zdegradowane i do rewitalizacji. Powinien być on realizowany przy pełnym zaangażowaniu wszystkich interesariuszy Programu.

Interesariuszami Programu zgodnie z Ustawą o rewitalizacji są:

- a) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego,
- b) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt a),
- c) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- d) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- e) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- f) organy władzy publicznej.

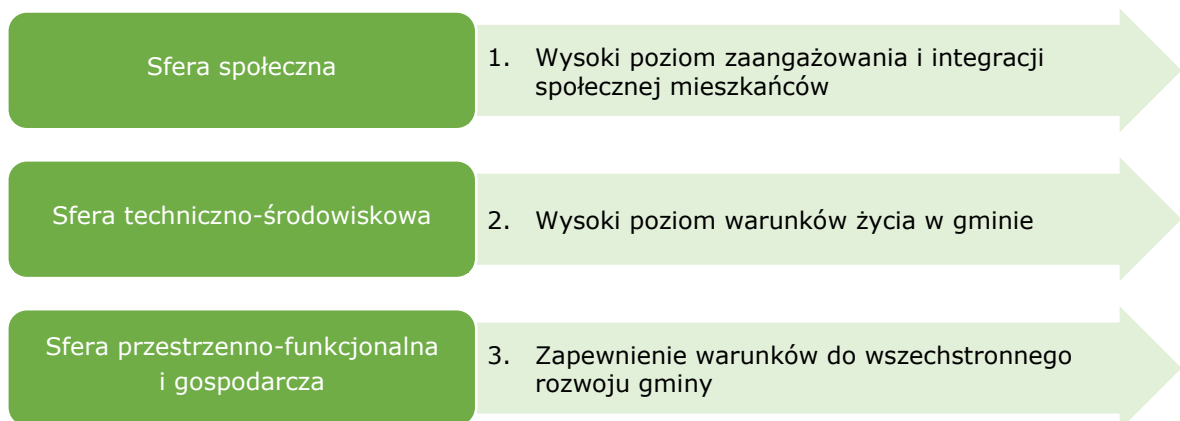
Cele rewitalizacji określają rezultaty o zasadniczym znaczeniu w długiej perspektywie czasu oraz kierunkują działania na rzeczy właściwe dla rozwoju gminy w kontekście rewitalizacji.

Cele pokazują, jakimi sposobami obszary do rewitalizacji można wyprowadzać z kryzysu. Zostały do nich przyporządkowane kierunki działań odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. Wypracowane **kierunki działań** przyczynią się do przeciwdziałania zidentyfikowanym negatywnym zjawiskom w analizowanych sferach.

Cele i kierunki działań wyznaczone w poszczególnych sferach zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Sfera	Cele strategiczne	Cele operacyjne
Społeczna	1. Wysoki poziom zaangażowania i integracji społecznej mieszkańców	1.1. Wysoki poziom rozwoju kapitału społecznego i ludzkiego w gminie 1.2. Wysoki poziom integracji społecznej
Techniczno-środowiskowa	2. Wysoki poziom warunków życia w gminie	2.1. Zachowanie walorów środowiskowych gminy 2.2. Wysoki poziom jakości infrastruktury
Przestrzenno-funkcjonalna i gospodarcza	3. Zapewnienie warunków do wszechstronnego rozwoju gminy	3.1. Bezpieczna i dostępna przestrzeń dla mieszkańców 3.2. Wysoki poziom skomunikowania gminy 3.3. Rozwój gospodarczy gminy

Programie Rewitalizacji zostały wyznaczone 3 cele strategiczne w pięciu sferach, w których identyfikowane były zjawiska kryzysowe.



Sfera społeczna

Cel strategiczny 1: Wysoki poziom zaangażowania i integracji społecznej mieszkańców

Aspekt społeczny jest najistotniejszym elementem podejmowanych działań rewitalizacyjnych, dlatego też zostanie on uwzględniony we wszystkich celach służących realizacji działań wyprowadzania obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

Na wybranych obszarach zidentyfikowano znaczącą koncentrację problemów społecznych i ich nawarstwienie. Istotną kwestią jest również niewystarczający poziom kapitału społecznego, co przekłada się także na małą integrację mieszkańców i niewystarczający poziom więzi społecznych. Najpoważniejsze problemy społeczne związane z występowaniem patologii i wykluczenia społecznego zostały zidentyfikowane w określonych miejscach, dotyczą określonych ludzi, dlatego też działania, które będą służyły realizacji celu będą skierowane właśnie do tych grup. Bardzo ważne jest, aby działania skierowane były zarówno do osób wykluczonych, bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami, ale także dla rodzin z dziećmi, młodzieży (w szczególności z rodzin patologicznych) oraz seniorów. Ponadto planowane działania mają na celu podniesienie poziomu kapitału społecznego oraz propagowanie wiedzy na temat lokalnego dziedzictwa historycznego i kulturalnego, a w długofalowej perspektywie przekazywanie tych wartości następnym pokoleniom. Ma to na celu rozwój i wzmocnienie więzi lokalnej społeczności poprzez aktywne włączenie ludności w jej tworzenie.

Uszczegółowienie celów strategicznych stanowią cele operacyjne i przyporządkowane działania. Odnoszą się one do zidentyfikowanych na etapie diagnozy problemów i potencjałów obszarów zdegradowanych i rewitalizacji.

Cel strategiczny 1. Wysoki poziom zaangażowania i integracji społecznej mieszkańców	
Cel operacyjny 1.1: Wysoki poziom rozwoju kapitału społecznego i ludzkiego w gminie	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> niski poziom kapitału społecznego brak integracji społecznej mieszkańców niski poziom bezpieczeństwa wykluczenie społeczne
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> działalność istniejących organizacji pozarządowych
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1.1.1. Rozwój współpracy urzędu gminy z organizacjami pozarządowymi 1.1.2. Utworzenie parku z ławkami i koszami na śmieci - miejsca rekreacji, integracji mieszkańców, zapewnienie małej architektury 1.1.3. Świadczenie darmowej pomocy prawnej mieszkańcom 1.1.4. Wspieranie rozwoju oferty edukacyjnej dostosowanej do rynku pracy na różnych etapach kształcenia 1.1.5. Promowanie, wspieranie i realizowanie projektów wspierających aktywność społeczną, przede wszystkim o charakterze: społecznym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, zdrowotnym, ekologicznym czy turystycznym oraz związanych z rozwojem przedsiębiorczości

Cel strategiczny 1. Wysoki poziom zaangażowania i integracji społecznej mieszkańców	
Cel operacyjny 1.2: Wysoki poziom integracji społecznej	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> liczne przejawy problemów społecznych i patologii na przykład uzależnień i przemocy dziedziczenie problemów społecznych i ubóstwa niesamodzielność mieszkańców, uzależnienie od pomocy społecznej
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1.2.1. Zapewnienie darmowej pomocy prawnej dla mieszkańców

	<p>1.2.2. Uruchomienie centrum organizacji pozarządowych</p> <p>1.2.3. Rozwój mieszkalnictwa chronionego</p> <p>1.2.4. Wsparcie realizacji projektów społecznych (np. poprzez granty, także mikro granty) dotyczących integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniom społecznym</p> <p>1.2.5. Dalszy rozwój współpracy OPS i MOWRID-u</p> <p>1.2.6. Zwiększenie integracji mieszkańców poprzez akcje dbania o swoje podwórko, najbliższe otoczenie</p> <p>1.2.7. Wykorzystanie budynku domu opieki w danej przychodni jako miejsca organizacji działań na rzecz integracji mieszkańców</p> <p>1.2.8. Rozwój usług opiekuńczych w gminie (szczególnie niepełnosprawni 25+)</p> <p>1.2.9. Wsparcie na rzecz dostosowania umiejętności i kompetencji osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym do potrzeb rynku pracy</p> <p>1.2.10. Wyrównywanie szans i włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>1.2.11. Tworzenie i podmiotów ekonomii społecznej (np. powstawanie małej gastronomii)</p>
--	---

Sfera techniczno-środowiskowa

Cel strategiczny 2: Wysoki poziom warunków życia w gminie

Planowane zmiany w sferze środowiskowej i technicznej mają sprawić, by w długofalowej perspektywie mieszkańcy żyli w czystej, funkcjonalnie zagospodarowanej przestrzeni. Polepszanie jakości środowiska będzie się odbywało poprzez programy dofinansowanie do pieców ekologicznych i programy usuwania azbestu oraz przez uporządkowanie, estetyzację i wzbogacanie terenów zielonych o elementy małej architektury, a także promowanie postaw proekologicznych i zwiększanie świadomości ekologicznej. Planowane pozytywnie wpłyną na codzienne warunki życia mieszkańców, ponadto w dalszej perspektywie mogą przełożyć się na poprawę stanu zdrowia i żywotność mieszkańców.

Cel strategiczny 2. Wysoki poziom warunków życia w gminie

Cel operacyjny 2.1.: Zachowanie walorów środowiskowych gminy

Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • niska świadomość ekologiczna mieszkańców • problemy środowiskowe związane z działalnością przemysłu • niedostatek zielonych terenów rekreacyjnych
Działania	<p>2.1.1. Prowadzenie programu dofinansowań do pieców ekologicznych</p> <p>2.1.2. Edukacja dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach – prośrodowiskowa, ekologiczna</p> <p>2.1.3. Zdiagnozowanie zanieczyszczenia terenu rewitalizowanego odpadami i ewentualnie ich usunięcie z terenów poprzemysłowych lub zagospodarowanie</p> <p>2.1.4. Zadrzewienie, zazielenienie, regulacja stosunków wodnych</p> <p>2.1.5. Inwentaryzacja i waloryzacja stanu przyrodniczego na obszarach rewitalizowanych</p> <p>2.1.6. Ochrona obszarów przed hałasem – (np. zamontowanie ekranów akustycznych)</p>

	<p>2.1.7. Zagospodarowanie nowych terenów zielonych</p> <p>2.1.8. Prowadzenie programu usuwania azbestu z działek</p>
--	---

Cel strategiczny 2. Wysoki poziom warunków życia w gminie	
Cel operacyjny 2.2.: Wysoki poziom jakości infrastruktury	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej i zabytków • niska jakość tkanki mieszkaniowej • stare budownictwo • nieliczne zasoby socjalne gminy • nieład architektoniczny w centrum miasta
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • bogata oferta kulturalna i prężna działalność Miejskiego Domu Kultury
Działania	<p>2.2.1. Odnowienie muszli koncertowej</p> <p>2.2.2. Modernizacja i zagospodarowanie mające na celu dodanie nowych funkcji kulturalnych budynku w Łaziskach Średnich (starym Domu Kultury)</p> <p>2.2.3. Przekształcenie starego domu kultury w filię nowego</p> <p>2.2.4. Budynek na Wyszyńskiego – remont i adaptacja na siedzibę organizacji pozarządowej (w tym na wydawanie żywności)</p> <p>2.2.5. Odnawianie elewacji budynków</p> <p>2.2.6. Termomodernizacja i modernizacja budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej</p> <p>2.2.7. Remonty zabytków np. gimnazjum, Kościół Jana Chrzciciela w Łaziskach Średnich</p> <p>2.2.8. Zastosowanie odpadowego ciepła z huty i elektrowni, podłączanie ludzi do ciepła sieciowego (PEC)</p> <p>2.2.9. Poszerzenie zasobów socjalnych gminy</p>

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i gospodarcza

Cel strategiczny 3: Zapewnienie warunków do wszechstronnego rozwoju gminy

Odnosnie sfery przestrzenno-funkcjonalnej dostrzega się konieczność poprawy powiązań komunikacyjnych i oświetlenia. Ponadto w celu poprawy bezpieczeństwa ludności planowane jest założenie monitoringu wizyjnego. Zasadniczym celem działań planowanych w tej sferze jest umożliwienie mieszkańcom sprawnego i bezpiecznego poruszania się po rewitalizowanym terenie, co dotyczy wszystkich mieszkańców, a szczególnie dzieci, seniorów i rodzin z dziećmi. Idea rewitalizacji, poza wymienionymi zmianami w powyższych sferach, polega na pobudzeniu rozwoju gospodarczego, zwiększeniu atrakcyjności inwestycyjnej zdegradowanego obszaru, jak również pobudzeniu postaw przedsiębiorczych wśród lokalnej społeczności. Skoordinowanie zmian w sferze gospodarczej i przestrzenno-technicznej poprzez na przykład uzbrojenie terenów, tworzenie planów zagospodarowania przestrzennego, poprawą kompetencji ludności może skutkować, po pierwsze, poprawą warunków życia mieszkańców, po

drugie, może stanowić poprawę warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej, a także zachęcać przedsiębiorców do inwestowania w gminie. Kompleksowość planowanych działań stanowi klucz do faktycznego i długotrwałego wyjścia wyznaczonego obszaru z sytuacji kryzysowej. Beneficjentami planowanych zmian staną się wszyscy mieszkańcy gminy, ale przede wszystkim osoby w różnym wieku dotąd wykluczone, bezrobotne, zmuszone do korzystania z pomocy społecznej.

Cel strategiczny 3. Zapewnienie warunków do wszechstronnego rozwoju gminy

Cel operacyjny 3.1.: Bezpieczna i dostępna przestrzeń dla mieszkańców

Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> niski poziom bezpieczeństwa niedostatek przestrzeni publicznych
Działania	<p>3.1.1. Założenie i rozwój monitoringu wizyjnego</p> <p>3.1.2. Tworzenie nowych przestrzeni publicznych i porządkowanie, zwiększanie estetyki istniejących</p> <p>3.1.3. Aktualizacja planów zagospodarowania zapewniająca funkcje przestrzeni dla potrzeb mieszkańców, przedsiębiorców, lokalnej społeczności, władz miasta</p>

Cel strategiczny 3. Zapewnienie warunków do wszechstronnego rozwoju gminy

Cel operacyjny 3.2.: Wysoki poziom skomunikowania gminy

Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> problemy transportowe niedostatki komunikacji publicznej
Działania	<p>3.2.1. Wprowadzenie darmowej komunikacji na terenie gminy</p> <p>3.2.2. Nowoczesny system transportowy w Łaziskach Górnych – centrum przy dworcu z ZIT</p> <p>3.2.3. Współdziałanie z transportem kolejowym</p> <p>3.2.4. Wymiana oświetlenia ulicznego na oprawy LED-owe</p> <p>3.2.5. Modernizacja sieci dróg na terenie gminy</p>

Cel strategiczny 3. Zapewnienie warunków do wszechstronnego rozwoju gminy

Cel operacyjny 3.3.: Rozwój gospodarczy gminy

Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> uzależnienie terenu od dużych zakładów pracy (ich upadek może spowodować powstanie strefy ubóstwa) nieuzbrojone tereny inwestycyjne ograniczone warunki do tworzenia nowych przedsiębiorstw niska przedsiębiorczość mieszkańców
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> tradycje przemysłowe
Działania	<p>3.3.1. Prowadzenie i wsparcie realizacji projektów w sferze przedsiębiorczości</p> <p>3.3.2. Uzbrajanie i tworzenie nowych terenów inwestycyjnych</p> <p>3.3.3. Tworzenie warunków do zakładania nowych i rozwoju istniejących przedsiębiorstw</p> <p>3.3.4. Prowadzenie skutecznej promocji gminy i produktów, usług lokalnych</p>



3.3.5. Promowanie postaw przedsiębiorczych

6. Mechanizmy zapewnienia komplementarności w ramach programu rewitalizacji

Ważnym aspektem dla realizacji i efektywności przedsięwzięć jest ich komplementarność, która może mieć charakter:

- przestrzenny,
- problemowy,
- proceduralno-instytucjonalny,
- finansowy.

Komplementarność przestrzenna oznacza uwzględnienie przy realizacji projektów rewitalizacyjnych ciągłości przestrzeni i relacji przestrzennych łączących obszary rewitalizacji z pozostałymi częściami miasta. Istotne jest traktowanie przestrzeni jako całości i zapobieganie realizacji projektów realizacyjnych w sposób punktowy. Efekty działań rewitalizacyjnych powinny również pozytywnie wpływać na całe otoczenie.

Komplementarność problemowa to uwzględnianie w projektach rewitalizacyjnych powiązania między sferami tematycznymi, co zostało pokazane w poniższej tabeli poprzez powiązanie projektów z celami operacyjnymi.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna związana jest z organizacją zarządzania procesem rewitalizacji. Efektywność i powodzenie programu rewitalizacji będzie możliwe dzięki stworzeniu odpowiedniego systemu zarządzania rewitalizacją określonego w rozdziale 11 oraz systemu monitoringu i oceny.

Komplementarność finansowa oznacza umiejętnie powiązanie finansowania z różnych źródeł i unikanie sytuacji podwójnego finansowania. Część działań będzie ze źródeł publicznych m.in. z Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Projekty rewitalizacyjne mogą być również finansowane ze środków sektora prywatnego, co wpłynie na postrzeganie procesu rewitalizacji i jego ocenę, jak również podwyższy efektywność realizacji programu.

7. Indykatywne ramy finansowe

Bardzo ważnym aspektem planowania finansowania działań jest zachowanie komplementarności źródeł finansowania, czyli połączenie źródeł prywatnych, jak i publicznych. Biorąc pod uwagę, że działania zaplanowane w Programie Rewitalizacji mogą być realizowane przez różne podmioty – zarówno z sektora publicznego, prywatnego jak i pozarządowego istnieje możliwość skorzystania ze źródeł finansowania zarówno ze źródeł komercyjnych jak i niekomercyjnych. Do źródeł komercyjnych można zaliczyć np. kredyty i pożyczki, obligacje komunalne. Dodatkowo część działań może być wspierana poprzez środki własne przedsiębiorstw i innych podmiotów np. organizacji pozarządowych. Dlatego też bardzo istotne w procesie planowania procesu rewitalizacji jest współpraca m.in. w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Znaczącą rolę będą odgrywały instrumenty o charakterze niekomercyjnym:

- Środki własne pochodzące z budżetu gminy,
- Fundusze europejskie,
- Środki z budżetu Państwa.

Jeżeli chodzi o fundusze europejskie to przewidują one dedykowane działania, z których można skorzystać przy realizacji działań rewitalizacyjnych. Główne programy, z których można w tym zakresie skorzystać to:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (RPO WSL),
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIŚ),
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (POWER).

Dodatkowo istnieje możliwość skorzystania ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska (np. Program Ryś), który realizuje m.in. takie programy jak:

- Gospodarka ściekowa w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
- Ryś - termomodernizacja budynków jednorodzinnych
- BOCIAN-rozproszone, odnawialne źródła energii
- Edukacja ekologiczna

lub Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska.

Istnieją także fundacje organizujące projekty grantowe, z których w szczególności mogą skorzystać społeczności lokalne, organizacje pozarządowe. Przykładem takiej fundacji jest Fundacja BZW WBK, która organizuje projekt grantowy „Tu mieszkam, tu zmieniam”, czy fundacja Kronenberga działająca przy Banku Citi Handlowym.

W poniższej tabeli zostały wskazane działania z programów operacyjnych, z których można starać się o środki na prowadzenie działań rewitalizacyjnych. Rozwinięcie nazw działań znajduje się w załączniku 1.

Cele operacyjne	Potencjalne źródła finansowania	Okres realizacji
1.1. Wysoki poziom rozwoju kapitału społecznego i ludzkiego w gminie	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 9.1. · Działanie 9.2. 	Do 2025 roku



	<ul style="list-style-type: none"> · Działanie 9.3. <p>POWER:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 2.5. · Działanie 2.7. · Działanie 2.9. 	
1.2. Wysoki poziom integracji społecznej	<p>RPO WSL:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 9.1. · Działanie 9.2. · Działanie 10.2. <p>POWER:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 1.3. · Działanie 2.8. · Działanie 2.9. 	Do 2025 roku

Cele operacyjne	Potencjalne źródła finansowania	Okres realizacji
2.1. Zachowanie walorów środowiskowych gminy	<p>RPO WSL:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 · Działanie 5.3 · Działanie 5.4 <p>POIŚ:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 2.4. · Działanie 2.5. 	Do 2025 roku
2.2. Wysoki poziom jakości infrastruktury	<p>RPO WSL:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 4.1 · Działanie 4.3 · Działanie 4.5 · Działanie 5.2 · Działanie 10.2 · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 <p>POIŚ:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 6.1 	Do 2025 roku

Cele operacyjne	Potencjalne źródła finansowania	Okres realizacji
3.1. Bezpieczna i dostępna przestrzeń dla mieszkańców	<p>RPO WSL:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 4.5 · Działanie 10.3 	Do 2025 roku



	<ul style="list-style-type: none">· Działanie 10.4 POWER: <ul style="list-style-type: none">· Działanie 2.5.· Działanie 2.7.· Działanie 2.9.	
3.2. Wysoki poziom skomunikowanie gminy	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none">· Działanie 9.1.· Działanie 9.2.· Działanie 10.2. POWER: <ul style="list-style-type: none">· Działanie 1.3.· Działanie 2.8.· Działanie 2.9. POIŚ: <ul style="list-style-type: none">Działanie 6.1.	Do 2025 roku
3.3. Rozwój gospodarczy gminy	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none">· Działanie 7.1· Działanie 8.2 POWER: <ul style="list-style-type: none">· Działanie 2.15.	Do 2025 roku

8. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

8.1. Podstawowe założenia partycypacji

Znaczenie partycypacji w rewitalizacji

Znaczenie partycypacji społecznej w procesach rewitalizacji zostało wyraźnie zaznaczone w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji¹³ (Dz.U. poz. 1777). W myśl jej zapisów interesariusze powinni mieć możliwość aktywnego udziału w przygotowaniu i przeprowadzaniu rewitalizacji, jak również jej późniejszej ocenie.

Na konieczność taką wskazuje również dokument „Zasady wsparcia rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020”¹⁴. Zwrócono w nim uwagę na fundamentalne znaczenie partycypacji dla powodzenia procesów rewitalizacyjnych.

Opracowanie pogłębionej diagnozy uwzględniającej perspektywę różnych grup interesariuszy umożliwiło optymalne dopasowanie Gminnego Programu Rewitalizacji do potrzeb lokalnej społeczności. Równie ważne było uspołecznienie opracowania części projekcyjnej dokumentu. Uwzględnienie opinii lokalnej społeczności miało również przełożenie na budowanie jej pozytywnego stosunku do późniejszych działań rewitalizacyjnych. Zgodnie z zapisami kolejnego rozdziału zakłada się również umożliwianie aktywnego udziału różnych grup interesariuszy we wdrażaniu i monitorowaniu Gminnego Programu Rewitalizacji. Ich partycypacja będzie więc miała w przyszłości charakter kontroli obywatelskiej.

Główne zasady partycypacji w ramach projektu

Podczas opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji przyjęto następujące zasady dotyczące organizacji i przebiegu partycypacji społecznej:

1. Zaangażowanie społeczności przez cały czas trwania projektu,
2. Włączenie w proces rewitalizacji różnych grup interesariuszy,
3. Równouprawnienie wszystkich uczestników konsultacji,
4. Dwustronny przepływ informacji – koncentracja na dojrzałych formach partycypacji (współdecydowanie i kontrola obywatelska)
5. Wieloaspektowość partycypacji,
6. Jawność przebiegu partycypacji oraz jej efektów,
7. Responsywność i dopasowanie form oraz treści partycypacji do potrzeb interesariuszy.

Interesariusze rewitalizacji

Ze względu na wieloaspektowość procesu rewitalizacji zakłada się konieczność aktywnego udziału w jego planowaniu wszystkich grup interesariuszy. Umożliwi to uwzględnienie

¹³ Dz.U. 2015 poz. 1777

¹⁴ Załącznik do Uchwały nr 2483/83/V/2015 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 29 grudnia 2015r

w dokumencie różnych punktów widzenia, a także potrzeb i preferencji osób oraz podmiotów związanych z obszarem rewitalizacji więziami o różnorodnym charakterze. Dlatego też organizacja prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji została zaplanowana, w taki sposób aby umożliwić aktywne włączenie się następujących grup interesariuszy:

- Różnych grup mieszkańców (rodziny z dziećmi, młodzież, seniorzy, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym),
- Przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek organizacyjnych (m.in. szkół i przedszkoli, MDK, MOSiR)
- Przedsiębiorców i pracodawców,
- Działaczy organizacji pozarządowych (w tym działających w sferze kultury, sportu oraz działających na rzecz dziedzictwa historycznego i tradycji lokalnych),
- Przedstawiciele kościołów i związków wyznaniowych.

Oczywiście szczególny charakter będzie miało zaangażowanie w opracowywanie, a później wdrażanie Programu osób bezpośrednio związanych z obszarem rewitalizacji (mieszkańców, właścicieli, zarządców oraz użytkowników wieczystych nieruchomości oraz przedsiębiorców prowadzących tam działalność gospodarczą). Z drugiej strony ze względu na znaczenie rewitalizacji dla rozwoju całej gminy partycypacja miała charakter otwarty.

8.2. Techniki i narzędzia partycypacyjne oraz działania aktywizacyjne

Działania promocyjno-informacyjne

Informacje o postępach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji były na bieżąco publikowane na stronie internetowej <http://jst.mikolowski.pl/>, dostępnej również w wersji dostosowanej do urządzeń mobilnych oraz w języku angielskim. Ponadto dla zwiększenia zasięgu informacji, były one zamieszczane na portalu społecznościowym Facebook, gdzie założony został fanpage Jednolita Strategia Terytorialna.

Uzasadnienie

Rozpowszechnianie informacji dotyczących rewitalizacji jest pierwszym, niezbędnym komponentem motywowania mieszkańców do aktywnego udziału w przygotowywaniu i wdrażaniu Gminnego Programu Rewitalizacji. Zastosowanie nowoczesnych kanałów komunikacji (Internet) pozwoliło na maksymalizację zasięgu działań informacyjno-promocyjnych, a tym samym zwiększyło ich skuteczność. Publikowanie informacji na Portal społecznościowy był ponadto formą komunikacji dwustronnej, gdyż umożliwiał mieszkańcom zadawanie pytań odnośnie prac nad programem.

Badania społeczne

W dniach od 18 lutego do 03 marca 2016 roku przeprowadzone zostało badania opinii mieszkańców gminy. Zastosowana została technika wywiadów kwestionariuszowych PAPI (ang. Paper and Pen Personal Interview). Ankieterzy przeprowadzali wywiady w oparciu o kwestionariusz, w którym zapisywane były odpowiedzi respondentów. Badanie zostało przeprowadzone na próbie reprezentatywnej przedmiotowo (kwotowej), odpowiadającej rozkładowi grup płci i wieku w gminie.

Uzasadnienie

Poznanie opinii i preferencji mieszkańców było bardzo ważne z punktu widzenia trafności diagnozy. Odwołanie się do lokalnej społeczności umożliwiło weryfikację i pogłębienie

opisu opracowanego na podstawie danych zastanych. Oznacza to, że perspektywa mieszkańców została uwzględniona już na etapie wyboru obszarów zdegradowanych i rewitalizacji. Dodatkowo ankieta miała również znaczenie dla budowania społecznej świadomości zagadnienia rewitalizacji i tworzenia pozytywnego nastawienia do projektu. Wybrana technika charakteryzuje się dużą efektywnością czasową, a dzięki udziałowi ankietera – minimalizacją ryzyka błędów (np. pomijania pytań).

Warsztaty diagnostyczne

Warsztaty diagnostyczne odbyły się 17 marca 2016 w godzinach 9.00-12.000 w Urzędzie Gminy Łaziska Górne. Podczas spotkania zaprezentowane zostały etapy realizacji projektu, a także główne informacje związane z procesem rewitalizacji. Omówione zostały ponadto wynik badania społecznego. Następnie uczestnicy spotkania zostali poproszeni o wskazanie obszarów gminy, które powinny zostać poddane procesowi rewitalizacji w pierwszej kolejności. W toku dalszych prac warsztatowych opracowane zostały charakterystyki wybranych obszarów obejmujące występujące tam problemy, zjawiska kryzysowe i potrzeby rewitalizacyjne, ale także na istniejące potencjały do wykorzystania.

Uzasadnienie

Warsztaty diagnostyczne są formą jakościowego badania potrzeb i preferencji społeczności lokalnych, pokrewną metodologii action research. Jest to technika badawcza o charakterze partycypacyjnym i aktywizującym, która umożliwia odwołanie się do wiedzy różnych grup interesariuszy. Do ważnych zalet tej techniki należy również możliwość wykorzystania pozytywnych efektów pracy grupowej m.in. efektu synergii czy zwiększonej motywacji i poczucia bezpieczeństwa uczestników spotkania. Dzięki przeprowadzeniu warsztatów możliwe było uzupełnienie wcześniejszych analiz o dane jakościowe. Zaproszenie do udziału w spotkaniu zostało skierowane do różnych grup interesariuszy, dzięki czemu możliwe było zestawienie ze sobą różnych punktów widzenia.

Warsztaty strategiczne

Warsztaty strategiczne miały miejsce 20 kwietnia 2016 w godzinach 9:00-11:00 w Urzędzie Gminy Łaziska Górne. Były one kontynuacją prac podjętych podczas warsztatów diagnostycznych i rozpoczęły się od prezentacji dotychczasowych wniosków a także danych ilościowych na podstawie których dokonano wyboru obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji. Po zapoznaniu się z analizą wskaźników w sferach społecznej, technicznej, środowiskowej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej (wraz z mapami) uczestnicy spotkania zostali poproszeni o zastanowienie się jak chcieliby, aby obszary rewitalizacji wyglądały w roku 2025. W drugiej części warsztatów omówione zostały działania rewitalizacyjne, które należy aby osiągnąć zakładaną wizję. Działania te przyporządkowywane były do poszczególnych sfer rewitalizacji: społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Na zakończenie spotkania uczestnicy zostali poinformowani o możliwości zgłaszania kart projektów oraz kryteriach wyboru projektów do Programu Rewitalizacji.

Uzasadnienie

Warsztaty strategiczne, podobnie jak diagnostyczne przyczyniły się do aktywizacji interesariuszy rewitalizacji. Ponownie możliwe było wykorzystanie pozytywnych efektów pracy grupowej a także wypracowywanie konsensusu uwzględniającego punkty widzenia różnych grup interesariuszy. Warsztaty strategiczne stanowią formę współdecydowania lokalnej społeczności o zapisach Gminnego Programu Rewitalizacji. Oznacza to, że prace odbywały się w partnerstwie pomiędzy władzami samorządowymi a obywatelami.



Interesariuszom przekazana została część kompetencji (a zrazem odpowiedzialności) związanej z pracami nad dokumentem.

Konsultacje społeczne – zgłaszanie uwag on-line

Po opracowaniu wstępnej wersji dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji mieszkańcy mieli możliwość zgłaszania uwag do jego zapisu. Wybrana została forma konsultacji on-line za pośrednictwem należącej do ResPublic sp. z o.o. platformy internetowej Cyfrowa Demokracja (<http://cyfrowademokracja.pl/>). Został tam zamieszczony interaktywny formularz umożliwiający wszystkim chętnym wyrażenie swoich opinii o Programie i zaproponowanie ewentualnych zmian w zapisach. Na stronie opublikowano również sam dokument, tak aby mieszkańcy mogli się z nim dokładnie zapoznać przed wzięciem udziału w konsultacji. Czas na zgłaszanie uwag wynosił 14 dni (od 18 do 31 maja 2016 roku), następnie zaś wszystkie uwagi zostały opracowane w formie zestawienia zawierającego treść uwagi wraz z odniesieniem się do nich (decyzja o uwzględnieniu lub uzasadnienie rezygnacji z uwzględnienia).

Uzasadnienie

Możliwość zgłaszania uwag przez przełożyła się na jakość końcowej wersji Gminnego Programu Rewitalizacji. Dzięki wykorzystaniu Internetu wszyscy chętni interesariusze mogli wziąć udział w konsultacjach w dogodnym dla siebie czasie, korzystając z dowolnego urządzenia z dostępem do internetu. Ważną zaletą tego sposobu zgłaszania uwag jest również ustrukturyzowanie zgłaszanych uwag, umożliwiające ich sprawne opracowanie.

9. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

Podstawowe zasady wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji

Całość procesu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji opierać się będzie na następujących zasadach:

1. Zasada partycypacji społecznej¹⁵,
2. Zasada otwartości i równości dostępu,
3. Zasada współfinansowania,
4. Zasada oceny efektywności ekonomicznej

Podmioty odpowiedzialne za wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji.

Za wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji odpowiedzialny jest Wójt Gminy. W realizacji działań wspierać go będzie Zespół Projektowy, pełniący funkcje koordynatorskie, merytoryczne i formalne.

Zgodnie z zapisami „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” zakłada się szeroką partycypację społeczną również na etapie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji. Podczas wdrażania dokumentu nawiązana zostanie więc wielostronna współpraca, m.in. z:

Urzędem Gminy oraz jego jednostkami organizacyjnymi,

- sołectwami,
- beneficjentami zewnętrznymi odpowiadającymi za realizację projektów rewitalizacyjnych tj. spółdzielniami mieszkaniowymi, instytucjami kultury, instytucjami polityki społecznej, organizacjami samorządu gospodarczego, fundacjami i stowarzyszeniami, lokalnymi przedsiębiorcami, parafiami, osobami prywatnymi,
- mieszkańcami obszarów rewitalizacji
- innymi interesariuszami procesu rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji zakłada włączanie projektów zewnętrznych, zgłaszanych przez potencjalnych partnerów programu (tzw. beneficjentów zewnętrznych). Przekłada się to na wpisanie do dokumentu, a następnie realizację projektów finansowanych zarówno środków UE, jak i środków z funduszy celowych, środków prywatnych oraz wkładu społecznego.

¹⁵ Dokładny opis realizacji zasady znajduje się w rozdziale „Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji”

10. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

Za prowadzenie monitoringu i oceny postępów we wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji odpowiadać będzie Zespół Projektowy.

Podstawą systemu monitoringu i oceny realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji będzie pozyskiwanie i gromadzenie danych ilościowych. Będą to zarówno dane przestrzenne generowane z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych oraz dane zbierane przez komórki organizacyjne Urzędu Gminy zaangażowane w program rewitalizacji. Dane te powinny być zbierane na poziomie adresowym, z możliwością agregacji na poziomie mniejszych części gminy. Zaleca się gromadzenie danych w sposób ciągły. Umożliwi to przeprowadzanie analiz i corocznego raportowania postępu w realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Monitoring realizacji poszczególnych celów operacyjnych odbywać się będzie w oparciu przypisane do nich mierzalne wskaźniki rezultatu i produktu. Ocena powinna być dokonywana przez odpowiednie jednostki administracyjne w cyklach rocznych (chyba że ze względu na charakter konkretnego wskaźnika optymalna jest inna częstotliwość pomiaru).

Zaproponowany system wskaźników został zaprojektowany w oparciu o następujące kryteria:

- Mierzalność – wskaźniki powinny być możliwe do zmierzenia na odpowiednio wysokim poziomie dokładności,
- Rzetelność – pomiar wskaźników powinien być dokonywany w sposób obiektywny, za każdym razem na tych samych zasadach,
- Trafność – wskaźniki powinny odzwierciedlać rzeczywisty poziom realizacji celów, a więc być dobrane tak, aby odzwierciedlać rzeczywiste wyniki działań,
- Dostępność – wskaźniki powinny być dostępne dla osób lub instytucji dokonujących ewaluacji, ich pozyskanie powinno być proste i nie wymagać nadmiernych nakładów finansowych ani czasowych.

Ze względu na zróżnicowanie celów operacyjnych Gminnego Programu Rewitalizacji. zastosowane zostaną zarówno wskaźniki produktu, jak i rezultatu. Pierwsze z nich mierzą konkretne, materialne efekty podejmowanych działań w ramach realizacji zapisów dokumentu (co oznacza, że poziom wyjściowych tych wskaźników wynosi zero). Z kolei wskaźniki rezultatu pokazują zmiany wynikające z wykorzystania wytworzonych produktów. Punktem odniesienia powinien być poziom danego wskaźnika przed rozpoczęciem działań.

Tabela 76. Wskaźniki monitoringu

Cel operacyjny	Wskaźnik	Rodzaj	Źródło
1.1. Wysoki poziom rozwoju kapitału społecznego i ludzkiego w gminie	Utworzony park będący miejscem integracji mieszkańców	Produktu	Zespół Projektowy
	Liczba zrealizowanych projektów wspierających aktywność społeczną (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Liczba organizacji pozarządowych	Rezultatu	Urząd Gminy
1.2. Wysoki poziom integracji społecznej	Uruchomione centrum organizacji pozarządowych	Produktu	Zespół Projektowy
	Liczba miejsc w mieszkaniach chronionych	Produktu	Ośrodek Pomocy Społecznej w Łaziskach Górnych
	Liczba podmiotów ekonomii społecznej	Rezultatu	Zespół Projektowy
2.1. Zachowanie walorów środowiskowych gminy	Liczba wymienionych pieców (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Powierzchnia nowo zagospodarowanych terenów zielonych w ha (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Ocena jakości powietrza – liczba substancji dla których przekroczone zostały dopuszczalne poziomy (w danym roku)	Rezultatu	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach
2.2. Wysoki poziom jakości infrastruktury	Odnowiona muszla koncertowa	Produktu	Zespół Projektowy
	% budynków podłączonych do sieci ciepłej	Produktu	Urząd Gminy
3.1. Bezpieczna i dostępna przestrzeń dla mieszkańców	Liczba kamer monitoringu wizyjnego	Produktu	Komisariat Policji w Łaziskach Górnych
	Procent gminy objęty zaktualizowanymi Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego	Produktu	Urząd Gminy
3.2. Wysoki poziom skomunikowania gminy	Długość zmodernizowanych dróg w km (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Wprowadzony system darmowej komunikacji na terenie gminy	Produktu	Zespół Projektowy
3.3. Rozwój gospodarczy gminy	Powierzchnia utworzonych terenów inwestycyjnych w ha (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Rezultatu	Powiatowy Urząd Pracy
	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych na 1000 mieszkańców	Rezultatu	CEIDG

Ponadto przewiduje się włączenie mieszkańców w proces monitoringu i oceny realizacji Programu, co stanowić będzie formę kontroli obywatelskiej. Przewiduje się więc cykliczne badania opinii mieszkańców (w formie ankiety internetowej lub wywiadów kwestionariuszowych). Ze względu na możliwość czynienia porównań i prognozowania dalszych trendów rozwoju, zalecane jest użycie narzędzia możliwie podobnego do zastosowanego przy diagnozie na potrzeby Programu Rewitalizacji. Dodatkową możliwością aktywnego zaangażowania się różnych grup interesariuszy we wdrażanie



zapisów dokumentu oraz ocenę jego efektów stanowiąc będą coroczne spotkania podczas których prezentowane i omawiane będą dane z monitoringu.

Na podstawie monitoringu i oceny działań realizowanych w ramach Programu możliwe będzie, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, wprowadzenie korekt. Podobnie, modyfikacje będą mogły zostać wprowadzone w reakcji na zmiany w otoczeniu programu (np. sytuacji gospodarczej czy uwarunkowań legislacyjnych). Każda aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji wymagać będzie przyjęcia stosownej uchwały Rady Gminy. Modyfikacje będą mogły zostać wprowadzone bezpośrednio w reakcji na wyniki corocznego monitoringu bądź też na wniosek członków Zespołu Projektowego (w przypadku zmian w otoczeniu programu).

Spis tabel

Tabela 1. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Miasta Łaziska Górne na lata 2016 - 2023.....	6
Tabela 1. Liczba ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	12
Tabela 2. Współczynnik feminizacji w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	12
Tabela 3. Ludność w podziale na grupy wieku (%) w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w roku 2014.....	13
Tabela 4. Współczynnik obciążania demograficznego w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	13
Tabela 5. Urodzenia żywe na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	13
Tabela 6. Zgony na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	13
Tabela 7. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	14
Tabela 8. Migracje krajowe w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	14
Tabela 9. Saldo migracji krajowych w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	14
Tabela 10. Migracje zagraniczne w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	15
Tabela 11. Saldo migracji zagranicznych w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	15
Tabela 12. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w latach 2010-2014.....	16
Tabela 13. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej poniżej i powyżej kryterium dochodowego w latach 2010-2014.....	16
Tabela 14. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w latach 2010-2014.....	17
Tabela 15. Wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2014 roku ..	17
Tabela 16. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym i w wieku przedszkolnym (dzieci w wieku 3-5 lat).....	17
Tabela 17. Szkoły podstawowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych.....	18
Tabela 18. Uczniowie w szkołach podstawowych.....	18
Tabela 19. Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej (bez szkół specjalnych). Absolwenci w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych.....	18
Tabela 20. Liczba uczniów w gimnazjach.....	18
Tabela 21. Szkoły ponadgimnazjalne i policealne ogółem.....	19
Tabela 22. Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych i policealnych.....	19
Tabela 23. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 r. (I tura wyborów, 16 listopada 2014 r.).....	20
Tabela 24. Dane dotyczące procedury „Niebieskiej Karty” w latach 2012-2015.....	20
Tabela 25. Dane dotyczące przestępczości przeciwko rodzinie: czyny z art. 207kk, art. 209 kk (postępowania wszczęte) w latach 2011-2015.....	20
Tabela 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie mikołowskim w odniesieniu do województwa i kraju w latach 2011-2015 (stan na dzień 31 grudnia).....	21
Tabela 27. Stopa napływu bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie mikołowskim w odniesieniu do województwa i kraju w latach 2013-2015 (stan na dzień 31 grudnia).....	21



Tabela 28. Liczba bezrobotnych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2015	21
Tabela 29. Bezrobotni w podziale na płeć (stan na dzień 31 grudnia 2015)	22
Tabela 30. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy w miesiącach (stan na dzień 31 grudnia 2015)	22
Tabela 31. Bezrobotni według grup wieku (stan na dzień 31 grudnia 2015).....	22
Tabela 32. Bezrobotni według wykształcenia (stan na dzień 31 grudnia 2015).....	22
Tabela 33. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy (stan na dzień 31 grudnia 2015).....	23
Tabela 34. Liczba bezrobotnych w podziale na jednostki (stan na 26.02.2016r.).....	23
Tabela 35. Liczba podmiotów gospodarczych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2014	25
Tabela 36. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności.....	26
Tabela 37. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	26
Tabela 38. Podmioty gospodarcze wg klas wielkości w 2014 roku	27
Tabela 39. Powierzchnia lasów (ha)	28
Tabela 40. Lesistość w %	28
Tabela 41. Powierzchnia obszarów chronionych w latach 2010-2015 (ha)	29
Tabela 42. Pomniki przyrody w gminie Łaziska Górne	29
Tabela 43. Pomniki przyrody w latach 2010-2014	30
Tabela 44. Odsetek powierzchni wyrobów zawierających azbest [w m ²] w podziale na dzielnice.....	31
Tabela 45. Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku (ogółem na 1 mieszkańca, w kg).....	32
Tabela 46. Ilość odpadów komunalnych odebranych/zebranych z terenu Łazisk Górnych, przez przedsiębiorców posiadających decyzje/wpis do rejestru, w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w latach 2010-2013.....	32
Tabela 47. Powierzchnia całkowita gminy	34
Tabela 48. Struktura użytkowania gruntów w gminie	34
Tabela 49. Mieszkania w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych.....	37
Tabela 50. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	38
Tabela 51. Mieszkania na 1000 mieszkańców	38
Tabela 52. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę.....	38
Tabela 53. Zestawienie lokali socjalnych stanowiących własność Gminy Łaziska Górne ..	39
Tabela 54. Zestawienie pozostałych lokali mieszkalnych stanowiących własność Gminy Łaziska Górne	39
Tabela 55. Odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem	40
Tabela 56. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w latach 2010-2014....	40
Tabela 57. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w latach 2010-2014....	41
Tabela 58. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2010-2014.....	41
Tabela 59. Respondenci według płci i wieku	42
Tabela 60. Respondenci według wykształcenia	43
Tabela 61. Respondenci według dzielnicy zamieszkania	43
Tabela 62. Respondenci według czasu zamieszkania w gminie.....	43
Tabela 63. Oceny gminy jako miejsca zamieszkania.....	43
Tabela 64. Oceny Gminy jako miejsca zamieszkania w podziale na dzielnice	44
Tabela 65. Najważniejsze problemy społecznej w gminie (pytanie wielokrotnego wyboru)	44
Tabela 66. Dzielnice, gdzie występują poszczególne rodzaje problemów (pytanie wielokrotnego wyboru).....	44



Tabela 67. Struktura wskazywanych problemów w poszczególnych dzielnicach (pytanie wielokrotnego wyboru).....	45
Tabela 68. Oceny aktualnego poziomu ochrony zabytków i opieki nad nimi w Gminie....	45
Tabela 69. Dzielnice gdzie znajdują się zabytki, które wymagają lepszej ochrony i opieki w przyszłości (pytanie wielokrotnego wyboru)	45
Tabela 70. Zabytki, które wymagają lepszej ochrony i opieki w przyszłości (pytanie wielokrotnego wyboru).....	45
Tabela 71. Grupy, które powinny być zdaniem Respondentów głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w ich miejscu zamieszkania.....	46
Tabela 72. Zidentyfikowane problemy z sferach społecznej, gospodarczej, technicznej i środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej	50
Tabela 73. Wskaźniki monitoringu	70



Spis rysunków

Rysunek 1. Obszar rewitalizacji w Łaziskach Górnych	47
Rysunek 2. Obszar rewitalizacji w Łaziskach Górnych	48
Rysunek 3. Obszar rewitalizacji w Łaziskach Średnich	49